

Ślady czasu. Historia
4 klasa liceum ogólnokształcącego i technikum
zakres rozszerzony
Kryteria oceniania – propozycja

Poniższy zestaw wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny uwzględnia planowane osiągnięcia ucznia w zakresie wiedzy i umiejętności zawarte w rozkładzie materiału i planie wynikowym zintegrowanym z serią *Ślady czasu*. Zestaw ten to jedynie propozycja. Nauczyciel może wykorzystać przedstawiony podział wymagań w swojej pracy dydaktycznej lub zmodyfikować go tak, by w pełni odpowiadał on specyfice klasy i indywidualnym możliwościom uczniów, z którymi pracuje.

Wymagania edukacyjne uwzględnione w poniższych kryteriach oceniania są zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego i pięcioletniego technikum, przygotowaną przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i zawartą w rozporządzeniu z dnia 8 marca 2022 r., zmienioną rozporządzeniem z dnia 28 czerwca 2024 r.

Temat lekcji	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	Poziom konieczny ocena dopuszczająca	Poziom podstawowy ocena dostateczna	Poziom rozszerzający ocena dobra	Poziom dopełniający ocena bardzo dobra	Poziom wykraczający ocena celująca
		Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
II wojna światowa					
Wybuch II wojny światowej i kampania polska 1939 r. (rozdz. 1)	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 23 VIII 1939, 1 IX 1939, 9–22 IX 1939, 17 IX 1939, 2–6 X 1939 • postacie: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina, Joachima von Ribbentropa, 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 5 V 1939, 1–7 IX 1939, 28 IX 1939, 17/18 IX 1939 • postacie: Józefa Becka, Henryka Sucharskiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Ignacego 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 31 III 1939, 25 VIII 1939, 3 IX 1939 • postacie: gen. Kazimierza Sosnkowskiego, gen. Władysława Andersa 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1–2 IX 1939, 8–10 IX 1939, 12–22 IX 1939, 20–22 IX 1939 • postać: kpt. Władysława Raginisa, 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • postacie: gen. Stefana Dęba-Biernackiego, płk. Juliana Filipowicza, płk. Stanisława Dąbka Uczeń rozumie:

	<p>Wiaczesława Mołotowa, Władysława Kutrzeby, Franciszka Kleberga</p> <ul style="list-style-type: none"> • żądania III Rzeszy wobec Polski • treść tajnego protokołu do paktu Ribbentrop–Mołotow • główne etapy kampanii polskiej 1939 r. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pakt Ribbentrop–Mołotow, Wolne Miasto Gdańsk, eksterytorialna autostrada, wojna błyskawiczna – Blitzkrieg, obrona Warszawy, bitwa nad Bzurą, bitwa pod Kockiem, Wehrmacht, wojna totalna, Generalne Gubernatorstwo • konsekwencje paktu Ribbentrop–Mołotow • znaczenie sojuszu zawartego przez Wielką Brytanię i Francję z Polską <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić najważniejsze etapy kampanii polskiej 1939 r. • ocenić postawę prezydenta, rządu i naczelnego wodza 	<p>Mościckiego, Stefana Starzyńskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • treść przemówienia ministra Józefa Becka w sejmie 5 V 1939 r. • sytuację międzynarodową, która doprowadziła do wybuchu II wojny światowej • przykłady bohaterskiej postawy Polaków w czasie wojny, z uwzględnieniem własnego regionu obronnej 1939 r. • podział ziem polskich między III Rzeszę i ZSRS w następstwie drugiego paktu Ribbentrop–Mołotow <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: drugi pakt Ribbentrop–Mołotow – traktat o granicach i przyjaźni między III Rzeszą i ZSRS, bitwa graniczna, obrona Poczty Polskiej, Wojskowa Składnica Tranzytowa na Westerplatte • dlaczego Polska odrzuciła żądania III Rzeszy 	<ul style="list-style-type: none"> • przyczyny porażki Polski w 1939 r. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: deklaracja o niestosowaniu przemocy, brytyjskie i francuskie gwarancje wojskowe, „Fall Weiss” • dlaczego przestała być realna koncepcja polityki zagranicznej zwana „polityką równowagi” • przyczyny wypowiedzenia Polsce przez III Rzeszę deklaracji o niestosowaniu przemocy z 1934 r. • na czym polegał Blitzkrieg • znaczenie dla Polaków wypowiedzenia wojny Niemcom przez Francję i Wielką Brytanię <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić sytuację międzynarodową Polski przed wybuchem II wojny światowej • wyjaśnić znaczenie powołania polskich władz państwowych i sił zbrojnych na uchodźstwie 	<ul style="list-style-type: none"> • przykłady zbrodni wojennych dokonanych przez agresorów, z uwzględnieniem własnego regionu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: obrona Lwowa, obrona Grodna, bitwa pod Moką, bitwa pod Wizną, Korpus Obrony Pogranicza, zbrodnie w Wieluniu, Bydgoszczy, Katowicach, Grodnie • dlaczego prezydent Ignacy Mościcki i naczelny wódz Edward Rydz-Śmigły opuścili kraj i udali się do Rumunii <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić polską strategię obrony i rozmieszczenie wojsk • omówić i ocenić stanowisko aliantów i sąsiednich państw wobec agresji III Rzeszy i ZSRS na Polskę • omówić niemieckie i sowieckie zbrodnie 	<ul style="list-style-type: none"> • znaczenie kampanii polskiej 1939 r. dla dalszych losów II wojny światowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać potencjał walczących stron • ocenić zachowanie dowódców polskich oraz ludności cywilnej w czasie kampanii polskiej • scharakteryzować postawy polskiego społeczeństwa wobec agresji niemieckiej i sowieckiej
--	---	--	---	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przyczyny klęski Rzeczypospolitej w kampanii polskiej 1939 r. • wskazać na mapie zmiany terytorialne wprowadzone po podpisaniu drugiego paktu Ribbentrop–Mołotow 	<ul style="list-style-type: none"> • przyczyny poddania się przez obrońców Westerplatte • dlaczego prezydent Ignacy Mościcki i naczelny wódz Edward Rydz-Śmigły opuścili kraj i udali się do Rumunii <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić stosunek sił na froncie polskim we wrześniu 1939 r. • wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew kampanii polskiej 1939 r. 		<p>w czasie kampanii polskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić straty polskie w kampanii 1939 r. zarówno demograficzne, jak i materialne • wyjaśnić, dlaczego bitwę pod Wizną nazwano polskimi Termopilami 	
Działania zbrojne w latach 1939–1941 (rozdz. 2)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1939–1940, IV 1940, V 1940, VIII–X 1940, 22 VI 1941, 7 XII 1941 • postacie: Zygmunta Bohusza-Szyszki, Winstona Churchilla, Stanisława Kopańskiego, Franklina Delano Roosevelta • państwa zaatakowane przez III Rzeszę, Włochy i Japonię oraz ZSRS w latach 1939–1941 • starcia zbrojne w latach 1940–1941, w których uczestniczyli polscy żołnierze 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: VI 1940 • postać: marszałka Philippe’a Pétaina <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Samodzielna Brygada Strzelców Podhalańskich, Linia Maginota, „Fall Gelb”, rząd Vichy, Dywizjony 300 i 301 • znaczenie Narwiku dla prowadzenia działań zbrojnych przez III Rzeszę • znaczenie klęski Niemców w bitwie powietrznej o Wielką 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: XI 1939 – III 1940, IX 1940 • postacie: Carla Gustafa Mannerheima, Erwina Rommla • główne postanowienia paktu trzech <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wojna zimowa, messerschmitty, spitfire’y, hurricane’y, heinkle, dornieri, systemy radarowe, Enigma, oś Rzym–Berlin–Tokio, pakt trzech, izolacjonizm, Leand-Lease Act, bitwa 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: III 1941, IV 1941 • postacie: Ericha von Mansteina, Heinza Guderiana, Piotra II, Czang Kaj-szeka • państwa, które uczestniczyły w agresji na ZSRS <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: „Lew morski”, rozbiór Jugosławii, Niezależne Państwo Chorwackie (NDH), Kriegsmarine, alianckie konwoje, 	<p>Uczeń rozumie</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: ruch America First, wojna japońsko-chińska • dlaczego Wielka Brytania wygrała bitwę powietrzną z Niemcami w 1940 r. • dlaczego społeczeństwo USA nie chciało angażować się w działania na kontynencie europejskim <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić współpracę hitlerowskich Niemiec

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dziwna wojna, aneksja, bitwa powietrzna o Wielką Brytanię, myśliwce, bombowce, Dywizjon 303, desant, Samodzielna Brygada Strzelców Karpackich, Wielka Koalicja, alianci, front wschodni, kontruuderzenie, baza Pearl Harbour, front dalekowschodni • znaczenie przystąpienia USA do II wojny światowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić główne etapy działań zbrojnych w Europie Zachodniej w latach 1939–1941 • wyjaśnić, czym się charakteryzowała dziwna wojna • wyjaśnić, w jakich okolicznościach USA przystąpiły do II wojny światowej • porównać siły militarne ZSRS oraz Niemiec i ich sojuszników w czerwcu 1941 r. • omówić udział żołnierzy polskich w walkach o Narwik, Tobruk, bitwie 	<p>Brytanię dla dalszych losów wojny</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać potencjał militarny Francji i jej sprzymierzeńców w maju 1940 r. • wskazać na mapie miejsca bitew, przebieg działań zbrojnych w latach 1939–1941 	<p>o Atlantyk, „Barbarossa”</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego wojska fińskie miały przewagę nad wojskami ZSRS w wojnie zimowej • na czym polegały trudności podczas walk w Afryce w latach 1940–1941 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować napaść ZSRS na Finlandię • opisać sytuację republik bałtyckich w 1940 r. • omówić znaczenie paktu trzech dla sytuacji na frontach II wojny światowej • omówić wpływ agresji III Rzeszy na ZSRS na sytuację na frontach II wojny światowej • przedstawić główne założenia planu „Barbarossa” • wyjaśnić znaczenie Lend-Lease Act dla państw prowadzących wojnę z III Rzeszą • wyjaśnić znaczenie alianckich konwojów przez Atlantyk dla dalszych losów wojny 	<p>„wilcze stada”, U-Booty, Luftwaffe, Royal Navy, blokada Leningradu</p> <ul style="list-style-type: none"> • dramatyzm sytuacji obrońców Leningradu • przyczyny rozbioru Jugosławii <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić, jak doszło do narodzin Wielkiej Koalicji • scharakteryzować agresje i aneksje, których dokonały oba totalitarne mocarstwa w latach 1939–1941 • wyjaśnić, dlaczego doszło do rozbioru Jugosławii • wyjaśnić, dlaczego doszło do rozgromienia Sowietów w pierwszym etapie agresji niemieckiej na ZSRS • omówić życie cywilów w oblężonym Leningradzie 	<p>i ZSRS w latach 1939–1941</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić postawy Francuzów wobec agresji III Rzeszy • przedstawić losy jeńców sowieckich w czasie agresji niemieckiej • omówić charakter działań w czasie bitwy o Atlantyk • scharakteryzować ekspansję Japonii na Dalekim Wschodzie w latach 1937–1941 • omówić przebieg działań zbrojnych na Dalekim Wschodzie w 1941 r.
--	---	--	--	--	---

	powietrznej o Wielką Brytanię, bitwie o Atlantyk				
--	--	--	--	--	--

<p>Europa pod okupacją (rozd. 3)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Charles’a de Gaulle’a, Josipa Broza-Tito • różne formy okupacji niemieckiej w Europie • przykłady ruchu oporu w okupowanej Europie • rodzaje kolaboracji z okupantem <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: polityka germanizacyjna, włączenie do Rzeszy, okupacja wojskowa, status kolonialny, eksterminacja, zagłada, Holokaust, „podludzie”, państwo marionetkowe, kolaboracja, ruch oporu, Polskie Państwo Podziemne, Armia Krajowa, partyzantka sowiecka, mordy sądowe <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować politykę Niemiec na terenach okupowanych 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1939, 1940 • postacie: Andrieja Własowa, Philippe’a Pétaina, Vidkuna Quislinga • przykłady współpracy i kolaboracji rządów z III Rzeszą i blokiem państw osi <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: restrykcje, czarny rynek, zamienniki towarów, przymusowe roboty, przesiedlenia, czystki etniczne, reżim Vichy, Wolna Francja, Résistance <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować działania rządu Vichy i stosunek społeczeństwa francuskiego do niego • scharakteryzować ruch oporu we Francji • wskazać rodzaje i przykłady kolaboracji z okupantem 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1941, 1942, 1943 • postacie: Ante Pavelicia, Jozefa Tiso, Ericha Kocha, Dragoljuba Mihajlovicia <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Włoska Republika Socjalna – Republika Salò, Niezależne Państwo Chorwackie (NDH), państwo słowackie, Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów (OUN), Ukraińska Powstańcza Armia (UPA), czetnicy, ustasze, Narodowa Armia Wyzwolenia Jugosławii • wpływ skomplikowanej sytuacji narodowościowej w Jugosławii na postawy społeczeństwa wobec władz okupacyjnych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić postawy poszczególnych narodów europejskich względem władz okupacyjnych 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Léona Degrelle’a, Pierre’a Lavala, Josepha Darnanda, Leopolda III • przykłady kolaboracji wojskowej z III Rzeszą <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: ochotnicze formacje Waffen-SS, Flamandowie, Walonowie, Dywizja Grenadierów SS „Charlemagne”, Dywizja SS „Galizien”, Bośniacka Dywizja Górská SS „Handschar”, Narodowosocjalistyczny Ruch Holenderski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić różnice w polityce prowadzonej przez Niemców w Europie Zachodniej, w Europie Wschodniej oraz na Bałkanach • scharakteryzować przyczyny kolaboracji politycznej w Belgii 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: arcybiskupa Alojzije Stepinaca, Jarosława Stečki <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Komitet Wyzwolenia Narodów Rosji (KONR), Milorg, EDES, ELAS <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację ludności cywilnej w okupowanej Europie • opisać kolaborację wojskową i polityczną w Europie w czasie II wojny światowej • wskazać przykłady akcji norweskiego ruchu oporu • wyjaśnić, dlaczego po wojnie zakłamywano pamięć o okupacji
--------------------------------------	---	--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none">• omówić przyczyny kolaboracji na terenie Litwy, Łotwy, Estonii, na Ukrainie• scharakteryzować przyczyny i różne formy kolaboracji na Bałkanach• scharakteryzować ruch oporu w Jugosławii		
--	--	--	---	--	--

<p>Holokaust (rozd. 4)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1939, 19 IV 1943 • postacie: Janusza Korczaka, Józefa i Wiktorii Ulmów, Jana i Antoniny Żabińskich, Ireny Sendlerowej • obozy zagłady utworzone przez Niemców na terenie Polski • przykłady Polaków ratujących Żydów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rasizm, antysemityzm, aryjski, „nadludzie”, „podludzie”, międzyrasowe małżeństwa, czystka etniczna, ludobójstwo, zagłada, Holokaust (Szoah), niemieckie antyżydowskie ustawodawstwo, stygmatyzacja, gwiazda Dawida, getto, masakra, pogrom, denuncjacja, donos, kara śmierci <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić sposoby stygmatyzacji i dyskryminacji społeczności żydowskiej przez Niemców w okupowanej Europie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: I 1942 • postacie: Mordechaja Anielewicza, Marka Edelmana, Jana Karskiego • liczbę zgładzonych Żydów w czasie II wojny światowej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: powstanie w getcie warszawskim, eksterminacja, „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, obozy zagłady, Auschwitz-Birkenau, Treblinka, Sobibór, Bełżec, Chełm nad Nerem, konferencja w Wannsee, komory gazowe, cyklon B, deportacje, Wielka Akcja Deportacyjna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sytuację panującą w gettach na terenach okupowanej Polski • ocenić postawę Janusza Korczaka 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: VII 1941, III 1944 • postacie: Emanuela Ringelbluma, Chaima Rumkowskiego, Adama Czerniakowa, Jürgena Stroopa, Zofii Kossak <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: szmugler, Einsatzgruppen, zbrodnia w Jedwabnem, Judenrat, Żydowska Służba Porządkowa, Żydowski Związek Wojskowy, Żydowska Organizacja Bojowa, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, Rada Pomocy Żydom Żegota, • wpływ ujawnienia informacji o zbrodni w Jedwabnem na postrzeganie Polaków <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić znaczenie konferencji w Wannsee dla kwestii zagłady europejskich Żydów • wskazać na mapie główne miejsca eksterminacji społeczności 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: IX 1941 • postacie: Anny Frank, arcybiskupa Adama Stefana Sapiehy, siostry Matyldy Getter, Szmula Zygelbojma <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Romowie, Sinti, Babi Jar, Yad Vashem, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić różne postawy społeczeństw europejskich wobec zagłady Żydów • wyjaśnić, jaką rolę w zagładzie europejskich Żydów odegrał obóz Auschwitz-Birkenau • omówić stosunek polskiego podziemia do powstania w getcie warszawskim • omówić działalność Żegoty 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Ericha von Mansteina, Tadeusza Pankiewicza, Aleksandra Ładosia, Henryka Sławika, Witolda Rothenburga-Rościszewskiego, Icchaka Cukiermana <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: szmalcownictwo, Porajmos <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać politykę nazistów wobec Żydów w różnych częściach Europy w czasie II wojny światowej • scharakteryzować etapy eksterminacji europejskich Żydów w czasie II wojny światowej • omówić postawy Polaków wobec Żydów podczas II wojny światowej • scharakteryzować zabiegi podejmowane przez Polaków na rzecz poinformowania opinii publicznej o zagładzie Żydów
----------------------------	--	--	--	--	---

			<p>żydowskiej w Europie w latach 1939–1945</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg powstania w getcie warszawskim • wymienić nazwiska niektórych Polaków odznaczonych medalem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata 		<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację Romów i Sinti w czasie II wojny światowej • wyjaśnić religijne, kulturowe i polityczne korzenie rasizmu i antysemityzmu oraz ich związki z hasłami naukowości, nowoczesności i postępu
Przełom na frontach i koniec II wojny światowej (rozdz. 5)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 6 VI 1944, 8 V 1945, VIII 1945, 2 IX 1945 • postacie: Benito Mussoliniego, Władysława Andersa, Stanisława Maczka, Charles’a de Gaulle’a, Stanisława Sosabowskiego • przełomowe wydarzenia II wojny światowej w latach 1942–1945 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: front wschodni, Armia Czerwona, kontratak, kampania włoska, Linia Gustawa, bitwa pod Monte Cassino, lądowanie w Normandii, operacja „Overlord”, operacja 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: VI 1942, XI 1942 – II 1943, 18 V 1944 • postacie: Erwina Rommla, Dwighta Eisenhowera • polskie jednostki wojskowe, które uczestniczyły w walkach na frontach II wojny światowej w latach 1942–1945 i ich dowódców <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: kocioł pod Stalingradem, bitwa pod Kurskiem, bitwa pod Al-Alamajm, desant na Sycylii, operacja „Torch”, bitwa pod Lenino, 1. Dywizja Piechoty im. Tadeusza 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: XI 1942, VII 1943 • postacie: Friedricha Paulusa, Wilhelma Keitla • miejsca bitew, w których uczestniczyli żołnierze polscy podczas walk na frontach II wojny światowej w latach 1942–1945 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Linia Gotów, bitwa pod Falaise, 1. Dywizja Pancerna, powstanie w Paryżu, powietrznodesantowa operacja „Market Garden”, 1. Samodzielna Brygada Spadochronowa, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 12–13 X 1943 • postacie: George’a Pattona, Karla Dönitza, Georgija Żukowa, Isoroku Yamamoto, Hirohito <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: bitwa na Morzu Jawajskim, bitwa wokół atolu Midway, taktyka „żabich skoków”, bitwa na Morzu Filipińskim, bitwa w Zatoce Leyte, żywe torpedy, kamikadze, ataki atomowe na Hiroszimę i Nagasaki, „Azja dla Azjatów” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić działania zbrojne na Dalekim 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Clausa von Stauffenberga, Douglasa MacArthura <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: zamach na Hitlera, Wilczy Szaniec, ofensywa na Bałkanach <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić znaczenie wojsk pancernych dla działań na frontach II wojny światowej • ocenić, czy zamach na Hitlera miał szanse powodzenia oraz jak jego skuteczne przeprowadzenie mogło wpłynąć na dalszy przebieg II wojny światowej

	<p>berlińska, bezwarunkowa kapitulacja</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić znaczenie utworzenia drugiego frontu dla losów wojny w Europie 	<p>Kościuszki, „Bagration”, II Korpus Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie bitwy pod Stalingradem dla losów frontu wschodniego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie bitwy pod Monte Cassino w polskiej świadomości narodowej • przedstawić przebieg lądowania aliantów w Normandii • scharakteryzować przebieg II wojny światowej na froncie wschodnim w latach 1942–1945 	<p>kontrofensywa w Ardenach, alianckie naloty dywanowe</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny klęski państw osi • przedstawić straty ludnościowe w czasie II wojny światowej • wskazać na mapie miejsca bitew i kierunki działań zbrojnych na froncie wschodnim w latach 1942–1945 	<p>Wschodzie w latach 1942–1945</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie główne tereny działań zbrojnych między USA a Japonią w latach 1942–1945 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić pod względem politycznym i moralnym prowadzone przez aliantów naloty na niemieckie miasta • omówić rolę propagandy w walce z III Rzeszą i jej sojusznikami • scharakteryzować los cywilów pod okupacją japońską • wyjaśnić czym jest syndrom KZ • ocenić pod względem politycznym i etycznym użycie bomby atomowej przez USA • ocenić zachowanie Sowietów po wkroczeniu na tereny III Rzeszy
<p>Konferencje Wielkiej Trójki (rozd. 6)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1941, 1943, 1945 • postacie: Winstona Churchilla, Franklina Delano Roosevelta, Józefa Stalina • miejsca konferencji Wielkiej Trójki • główne postanowienia konferencji Wielkiej Trójki <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 14 VIII 1941, 1 I 1942, 28 XI – 1 XII 1943 • postanowienia zawarte w Karcie atlantyckiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Karta atlantycka, Deklaracja Narodów Zjednoczonych, linia Curzona 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 4–11 II 1945, 17 VII – 2 VIII 1945 • postacie: Harry’ego Trumana, Clementa Attlee <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: przywrócenie niepodległości Austrii, sowiecka strefa wpływów w Europie, podział Niemiec na cztery strefy 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: I 1943, 22–26 XI 1943, IV 1945 • postacie: Czang Kaj-szeka, Charles’a de Gaulle’a • miejsce i czas pierwszego spotkania Organizacji Narodów Zjednoczonych <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Wielka Czwórka, konferencja 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: piątka z Cambridge, „policjanci świata” • dlaczego prezydent USA nie zamierzał dopuścić Francji do grona Wielkiej Czwórki <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić proces kształtowania się Wielkiej Koalicji

	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Wielka Trójka, Wielka Koalicja, konferencje Wielkiej Trójki, konferencja w Teheranie, konferencja w Jałcie, konferencja w Poczdamie, otwarcie drugiego frontu, okupacja Niemiec, ukaranie niemieckich zbrodniarzy wojennych, wysiedlenia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić wpływ postanowień konferencji Wielkiej Trójki na losy Polski 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić główne cele, które stawiali przed sobą sygnatariusze Karty atlantyckiej wyjaśnić, do czego zobowiązali się sygnatariusze Deklaracji Narodów Zjednoczonych omówić decyzje Wielkiej Trójki podjęte na konferencji w Teheranie omówić decyzje Wielkiej Trójki podjęte na konferencji w Jałcie 	<p>okupacyjne, reparacje wojenne</p> <ul style="list-style-type: none"> dla czego prezydentowi USA zależało na utrzymaniu w tajemnicy decyzji dotyczących Europy Środkowo-Wschodniej podjętych w Teheranie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić znaczenie Karty atlantyckiej dla dalszych losów wojny wyjaśnić wpływ konferencji w Teheranie i Jałcie na przebieg II wojny światowej wyjaśnić, dlaczego decyzje konferencji w Poczdamie podpisali inni członkowie Wielkiej Trójki niż na konferencjach wcześniejszych 	<p>w Casablance, konferencja w Kairze, Sojusznicza Rada Kontroli</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić postanowienia konferencji w Casablance wymienić postanowienia konferencji w Kairze wyjaśnić, jakie znaczenie dla powojennego ładu miała konferencja jałtańska wyjaśnić, dlaczego Poczdam stał się miejscem konferencji Wielkiej Trójki 	<ul style="list-style-type: none"> omówić uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki wyjaśnić, dlaczego jedność Wielkiej Koalicji od początku była problematyczna wyjaśnić, dlaczego Francja pod koniec wojny otrzymała formalne atrybuty przysługujące wielkiemu mocarstwu ocenić politykę aliantów zachodnich wobec Józefa Stalina
--	--	---	---	--	--

Polska i Polacy w czasie II wojny światowej

<p>Polska i Polacy pod okupacją niemiecką (rozdz. 7)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: X 1939, VI 1940, I–VIII 1943 postacie: Hansa Franka, Witolda Pileckiego, Maksymiliana Marii Kolbego <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1940 postać: Janusza Kusocińskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Generalny Plan Wschodni, szmugiel, akcja AB, mord 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: X 1939 – IV 1940 postać: Stefana Starzyńskiego założenia Generalnego Planu Wschód <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 6 XI 1939, 4 VII 1941 postacie: Macieja Rataja, Mieczysława Niedziałkowskiego, Kazimierza Bartla <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Juliusza Bursche, Johannesę Blaskowitza, Karola Olbrachta Habsburga, Wacława Krzeptowskiego <p>Uczeń rozumie:</p>
--	--	--	---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: włączenie do Rzeszy, Generalne Gubernatorstwo, masowe wywózki, masowe egzekucje, obowiązek pracy, roboty przymusowe, łapanie, system kartkowy, czarny rynek, odpowiedzialność zbiorowa, obozy koncentracyjne (KL Auschwitz, KL Lublin (Majdanek), KL Stutthof, obozy zagłady (Auschwitz-Birkenau), akcja wysiedleńcza, pacyfikacja Zamojszczyzny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie terytorium Generalnego Gubernatorstwa oraz obszary wcielone do Rzeszy • wyjaśnić, dlaczego Kraków, a nie Warszawa, stał się stolicą GG • podać przykłady przedstawicieli polskich elit politycznych i intelektualnych zamordowanych przez Niemców 	<p>w Palmirach, niszczenie kultury i tożsamości narodowej Polaków</p> <ul style="list-style-type: none"> • cele polityki okupacyjnej III Rzeszy względem narodu polskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie kryteria przyjęli Niemcy decydując o podziale ziem polskich • przedstawić założenia Generalnego Planu Wschodniego • wymienić ograniczenia, które po utworzeniu GG zostały wprowadzone przez okupantów wobec dawnych obywateli Polski • przedstawić założenia akcji AB • scharakteryzować postawy społeczeństwa polskiego wobec polityki okupanta niemieckiego • opisać realia życia codziennego pod okupacją niemiecką • wyjaśnić, dlaczego Niemcy podjęli akcję wysiedlania Polaków z Zamojszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Kraj Warty, Okręg Białostocki, niemiecka lista narodowa – Deutsche Volksliste, Piaśnica, Gestapo, SS, więzienie „na Montelupich”, więzienie „na Szucha” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację ludności polskiej zamieszkującej tereny wcielone do III Rzeszy • wyjaśnić, jakie prawa i obowiązki nakładał wpis na folkslistę oraz dlaczego odmowa wpisu stawała się aktem odwagi • podać przykłady zagrabionych przez Niemców dzieł sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: aresztowanie pracowników naukowych krakowskich uczelni, mord profesorów we Lwowie, prasa gadzinowa, Prewencyjny Obóz Policji Bezpieczeństwa dla Młodzieży Polskiej w Łodzi, Wielkie Niemcy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić politykę niemiecką wobec polskich elit w Generalnym Gubernatorstwie • wyjaśnić, czemu miało służyć niszczenie polskiej kultury w okupowanej przez Niemców Polsce • przedstawić politykę Niemców wobec mniejszości narodowych i etnicznych zamieszkujących II RP • omówić sposoby upamiętnienia zbrodni dokonanych przez Niemców na ludności polskiej (np. Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau) 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: naród góralski – Goralenvolk <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić prawnoustrojowe regulacje dotyczące terytorium państwa polskiego zajętego przez Niemcy • przedstawić stosunek Niemców do kościołów chrześcijańskich działających na ziemiach polskich pod okupacją • rozstrzygnąć, czy postawa Komitetu Góralskiego wobec polityki władz Generalnego Gubernatorstwa miała charakter kolaboracji; odpowiedź uzasadnić • ocenić postawę rotmistrza Witolda Pileckiego • ocenić postawę franciszkanina Maksymiliana Marii Kolbego • przedstawić stosunek społeczeństwa niemieckiego do polityki okupacyjnej realizowanej przez ich rząd
--	---	--	--	---	--

					<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić rolę okupanta niemieckiego w zaognianiu trudnych relacji polsko-ukraińskich
Polska i Polacy pod okupacją sowiecką (rozdz. 8)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1939, 1940–1941, kwiecień 1940, wiosna 1943 • postać: Wiaczesława Mołotowa • sowieckie represje na terenach okupowanych • obszary anektowane przez ZSRS • miejsca przetrzymywania i zamordowania polskich oficerów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: obywatelstwo państwa sowieckiego, „pokraczny twór traktatu wersalskiego”, farsa demokracji, pogrom, sowietyzacja, wymiana pieniędzy, kolektywizacja rolnictwa, nacjonalizacja przemysłu, czarny rynek, represje wobec chrześcijan, bolszewicka propaganda, sowietyzacja szkół, łagry, NKWD, „wrogowie ludu”, masowe deportacje, zbrodnia katyńska, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 22 X 1939, 5 III 1940, 3 IV 1940 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: zgromadzenia ludowe, obozy w Starobielsku, Ostaszkwie, Kozielsku, miejsca mordów w Katyniu, Charkowie, Miednoje, Międzynarodowy Czerwony Krzyż <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie znaczenie dla Sowietów miało przeprowadzenie wyborów na terenach anektowanych • przedstawić losy polskich oficerów więzionych przez Sowietów w Kozielsku, Ostaszkwie, Starobielsku 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: II 1940–VI 1941, 1943–1944 • postacie: por. Zygmunta Jana Rumla, Stepana Bandery • przyczyny i następstwa konfliktu polsko-ukraińskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Zgromadzenie Ludowe Białorusi Zachodniej, Zgromadzenie Ludowe Ukrainy Zachodniej, Workuta, Kołyma, Główny Zarząd Poprawczych Obozów – Gułag, Ukraińska Powstańcza Armia (UPA), czystka etniczna, ludobójstwo, Małopolska Wschodnia, Wołyń • dlaczego doszło do antyukraińskich akcji polskich oddziałów AK, BCH, NSZ <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego część obywateli II RP 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 10 X 1939 • postacie: Janiny Lewandowskiej, Mariusza Zaruskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Wileńszczyzna, lituanizacja, GPU, irredenta • dlaczego w 1940 r. doszło do pozornej zmiany polityki Sowietów wobec Polaków • dlaczego polscy komuniści współpracowali z władzami sowieckimi <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację Polaków na Wileńszczyźnie pod rządami Litwy • wyjaśnić, jakie czynniki decydowały o kształtowaniu się postaw mieszkańców Kresów względem sowieckiego okupanta 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Aleksandra Prystora, Leopolda Skulskiego, Leona Kozłowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: antagonizmy narodowościowe, Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów (OUN) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić rolę propagandy sowieckiej na ziemiach zajętych przez ZSRS we wrześniu 1939 r. • omówić politykę narodowościową Sowietów na okupowanych terenach • scharakteryzować postawy Polaków wobec Sowietów • rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że błędna polityka II RP względem mniejszości narodowych prowadziła do

	<p>eksterminacja, rzeź wołyńska</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie tereny zajęte przez ZSRS we wrześniu 1939 r. przedstawić sytuację Polaków pod okupacją sowiecką 		<p>uroczyście witała wkraczającą Armię Czerwoną</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować życie codzienne Polaków pod okupacją sowiecką scharakteryzować kolejne fale masowych deportacji ludności polskiej, wskazać miejsca wywózki przedstawić losy obywateli Rzeczypospolitej deportowanych w głąb ZSRS 	<ul style="list-style-type: none"> porównać warunki panujące w sowieckich łagrach i niemieckich obozach koncentracyjnych w czasie II wojny światowej wyjaśnić przyczyny i znaczenie ludobójstwa ludności polskiej na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej (rzezi wołyńskiej) 	<p>radykalizacji ich poglądów na temat Polaków i państwa polskiego; odpowiedź uzasadnić</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić rolę okupanta sowieckiego w zognianiu trudnych relacji polsko-ukraińskich porównać oraz ocenić założenia polityki dwóch okupantów Polski
<p>Rząd RP na uchodźstwie i Polskie Siły Zbrojne na obczyźnie (rozdz. 9)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 30 VII 1941, 13 IV 1943, 25 IV 1943 postacie: gen. Władysława Sikorskiego, gen. Stanisława Maczka, Iwana Majskego, gen. Władysława Andersa, Stanisława Mikołajczyka siedziby polskiego rządu na uchodźstwie w czasie II wojny światowej miejsca bitew z udziałem polskich żołnierzy na frontach II wojny światowej (bitwę o Narwik, bitwę o Anglię, bitwę pod Tobrukiem, bitwę o Monte Cassino, bitwę pod Falaise, bitwę pod Arnhem, bitwę o Brede) 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 30 IX 1939, VII 1943 postacie: Władysława Raczkiewicza, gen. Zygmunta Bohusza-Szyszki <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: piłsudczyk, desygnowanie, Samodzielna Brygada Strzelców Podhalańskich, Brygada Kawalerii Pancernej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić postanowienia układu Sikorski-Majski 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: VI 1939, VII-X 1940, VIII 1941 postacie: gen. Kazimierza Sosnkowskiego, Witolda Urbanowicza, Stanisława Skalskiego siedziby polskiego rządu na uchodźstwie w czasie II wojny światowej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Polska Partia Socjalistyczna, Stronnictwo Ludowe, Stronnictwo Narodowe, Stronnictwo Pracy, Dywizjon 303, dywizjony 300, 301, 304, 305, ORP Orzeł, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: gen. Stanisława Sosabowskiego, płk. Stanisława Kopańskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: ewakuacja, II Korpus Polski, 1. Dywizja Pancerna, Samodzielna Brygada Spadochronowa, Samodzielna Brygada Strzelców Karpackich, „szczury Tobruku”, operacja desantowa, Polskie Siły Powietrzne, Polska Marynarka Wojenna, broń raketowa V-2 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Josefa Františka, Jadwigi Piłsudskiej, Krystyny Skarbek <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Pomocnicza Służba Kobiet, agent wywiadu, Kierownictwo Operacji Specjalnych (SOE), podróże kurierskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego władze na uchodźstwie szykanowały osoby związane z sanacją scharakteryzować postawę Wielkiej Brytanii w sprawie

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: sformowanie gabinetu, Polskie Siły Zbrojne (PSZ), 10. Brygada Kawalerii Pancernej, układ Sikorski–Majski, Armia Andersa, Polskie Siły Zbrojne w ZSRS, zbrodnia katyńska, zerwanie stosunków dyplomatycznych, Międzynarodowy Czerwony Krzyż, bitwa o Monte Cassino, wywiad, dywersja, sabotaż <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> podać przykłady walk polskich żołnierzy na frontach II wojny światowej wymienić czołowe postacie rządu polskiego na uchodźstwie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny jednostronnego zerwania przez rząd ZSRS stosunków dyplomatycznych z rządem Rzeczypospolitej 	<p>ORP Kujawiak, ORP Krakowiak, ORP Piorun, katastrofa w Gibraltarze</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić proces powstawania polskich władz na uchodźstwie wyjaśnić, dlaczego władze polskie na uchodźstwie stanowiły ciągłość władz polskich II Rzeczypospolitej wymienić czołowe postacie rządu polskiego na uchodźstwie przedstawić udział zbrojny Polaków w walkach u boku Brytyjczyków w latach 1940–1941 ocenić, czy śmierć generała Sikorskiego mogła być korzystna dla Sowietów i aliantów 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić działalność rządu RP na uchodźstwie przedstawić udział polskich żołnierzy w walkach na różnych frontach II wojny światowej wskazać na mapie miejsca bitew z udziałem polskich jednostek wojskowych na zachodzie Europy podczas II wojny światowej ocenić znaczenie układu Sikorski–Majski dla obywateli polskich przetrzymywanych w ZSRS oraz relacji polsko-sowieckich 	<p>stosunków polsko-sowieckich</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić losy Armii Andersa ocenić, jaką rolę w budowaniu wizerunku polskiego żołnierza na frontach II wojny światowej odgrywa cmentarz na Monte Cassino scharakteryzować znaczenie sprawy polskiej dla polityki wielkich mocarstw omówić stosunki rządu polskiego z aliantami oraz jego sytuację na arenie międzynarodowej przedstawić największe sukcesy polskiego wywiadu
<p>Polskie Państwo Podziemne (rozd. 10)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1939, 1940, II 1942 postacie: gen. Stefana Roweckiego „Grotę”, gen. Leopolda Okulickiego „Niedźwiadka”, gen. Tadeusza Bora-Komorowskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1943 postacie: mjr. Henryka Dobrzańskiego „Hubala”, Aleksandra Dawidowskiego „Alka”, Jana Bytnara „Rudego”, Tadeusza Zawadzkiego „Zośki” 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: IX 1939, XI 1939, 1943 postacie: gen. Michała Tokarzewskiego-Karaszewicza, gen. Kazimierza Sosnkowskiego, Augusta Emila 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1944 postacie: Kazimierza Pużaka, Cyryła Ratajskiego, Jana Piekalkiewicza, Jana Stanisława Jankowskiego, Stefana Korbońskiego, Jana Nowaka- 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Wacława Felczaka, Elżbiety Zahorskiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Narodowa Organizacja Wojskowa (NOW), Narodowe Siły Zbrojne (NSZ)

	<ul style="list-style-type: none"> komendantów głównych ZWZ–AK zna różne formy walki w konspiracji <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: mały sabotaż, Polskie Państwo Podziemne, konspiracja wojskowa, podziemna armia, Armia Krajowa, Delegat Rządu na Kraj, departamenty, tajne komplety, dywersja, wywiad, kontrwywiad, Enigma, kurierzy jakie zasady obowiązywały w konspiracji na czym polegał opór cywilny że AK była częścią Polskich Sił Zbrojnych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać działalność polskich organizacji konspiracyjnych w czasie II wojny światowej wyjaśnić, jakie znaczenie dla mieszkańców okupowanej Polski miała organizacja tajnego nauczania wyjaśnić, jakie formy przybierała walka cywilna 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Kielecczyzna, Szare Szeregi, akcja pod Arsenalem, Tajna Organizacja Nauczycielska, symbol Polski Walczącej, Organizacja Małego Sabotażu „Wawer” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować organizację i cele Polskiego Państwa Podziemnego wyjaśnić, jakie znaczenie dla Polaków miał symbol Polski Walczącej wymienić i scharakteryzować najważniejsze akcje przeprowadzone przez konspiracyjny Związek Harcerstwa Polskiego – Szare Szeregi omówić cel, przebieg i rezultat akcji pod Arsenalem z wykorzystaniem książki Aleksandra Kamińskiego <i>Kamienie na szaniec</i> scharakteryzować działalność Tajnej Organizacji Nauczycielskiej 	<p>Fieldorfa „Nila”, Franza Kutschery</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Służba Zwycięstwu Polski (SZP), Związek Walki Zbrojnej (ZWZ), Komenda Główna, okręgi, obwody, placówki ZWZ, Tajna Administracja Cywilna, konspiracyjne sądownictwo, Wojskowe Sądy Specjalne, Cywilne Sądy Specjalne, Komisje Sądzące, Kierownictwo Dywersji (Kedyw), akcja N, akcja Kutschera, „kat Warszawy”, broń raketowa – pociski V-1, V-2 dlaczego SZP została w grudniu 1939 r. włączona do ZWZ dlaczego konspiracyjne sądownictwo nie orzekało kary więzienia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> podać przykłady ważnych akcji wywiadowczych zorganizowanych przez polskie podziemie 	<p>-Jeziorańskiego, Elżbiety Zawackiej „Zo”, Jana Piwnika „Ponurego”</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: PPS- -Wolność, Równość, Niepodległość, Stronnictwo Ludowe, Stronnictwo Narodowe, Stronnictwo Pracy, Rada Jedności Narodowej, „Wachlarz”, Peenemünde, cichociemni, Bataliony Chłopskie, Gwardia Ludowa różnicę między formacjami zbrojnymi należącymi do Polskiego Państwa Podziemnego i pozostającymi poza jego strukturami <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> podać nazwy stronnictw, które utworzyły reprezentację polityczną Polskiego Państwa Podziemnego omówić rolę cichociemnych w działaniach polskiej konspiracji 	<ul style="list-style-type: none"> dlaczego doszło do rozłamu w NOW <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić postawę majora Henryka Dobrzańskiego wymienić i scharakteryzować działalność organizacji wojskowych spoza Polskiego Państwa Podziemnego wyjaśnić, dlaczego akcja scalenia i podporządkowania AK wszystkich organizacji wojskowych działających w podziemiu nie zakończyła się pełnym sukcesem wyjaśnić, dlaczego Polskie Państwo Podziemne było fenomenem w okupowanej części Europy w czasie II wojny światowej
--	---	--	--	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić główne założenia akcji N 		
<p>Akcja „Burza” i powstanie warszawskie (rozdz. 11)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1 VIII 1944, 2/3 X 1944 • postacie: Tadeusza Komorowskiego „Bora”, Leopolda Okulickiego „Niedźwiadka”, Stanisława Mikołajczyka • założenia planu „Burza” <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: akcja „Burza”, plan „Burza”, Godzina „W”, ludobójstwo na Woli (rzeź Woli), zrzuty broni, 1. Armia Wojska Polskiego, kapitulacja, dymisja • dlaczego powstanie w Warszawie wybuchło o godz. 17.00 • przyczyny kapitulacji powstania warszawskiego po 63 dniach walki <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przyczyny podjęcia decyzji o wybuchu powstania w stolicy 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 5 VIII 1944 • cele akcji „Burza” <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: „krowy”, „PAST-a” • dlaczego celem pierwszego natarcia niemieckiego stały się Wola i Ochota • dlaczego zmieniał się stosunek warszawian do powstania <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić cele akcji „Burza” • podać przykłady bestialskich mordów dokonanych przez Niemców w Warszawie w czasie powstania 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: XI 1943, VII 1944 • postacie: Tadeusza Pełczyńskiego, Antoniego Chruściela „Montera” <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: poczta polowa, radiostacja „Błyskawica” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić, jakimi siłami i uzbrojeniem dysponowali powstańcy • omówić stosunek warszawian do powstania • omówić los żołnierzy AK i ludności cywilnej po upadku powstania warszawskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Ericha von dem Bacha-Zelewskiego, Bronisława Kamińskiego, Tomasza Arciszewskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny podania się do dymisji przez premiera rządu na uchodźstwie Stanisława Mikołajczyka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić stosunek aliantów do powstania warszawskiego • omówić rezultat rozmów Stanisława Mikołajczyka z Józefem Stalinem w Moskwie • wyjaśnić, dlaczego, do 10 września, Stalin nie pozwolił na lądowanie na sowieckich lotniskach alianckich samolotów niosących pomoc Warszawie • przedstawić konsekwencje 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować przyczyny, przebieg i konsekwencje powstania warszawskiego • omówić sposoby upamiętnienia powstania warszawskiego (Muzeum Powstania Warszawskiego, pomniki, tablice pamiątkowe, uroczyste obchody rocznic wybuchu powstania, wspólne śpiewanie powstańczych pieśni 1 VIII w Warszawie)

				powstania warszawskiego	
Początki Polski podporządkowanej ZSRS (rozdz. 12)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 12–13 X 1943, 22 VII 1944 • postacie: Władysława Gomułki, Bolesława Bieruta, Edwarda Osóbki-Morawskiego • prawdziwe miejsce powstania PKWN <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Polska Partia Robotnicza, 1. Dywizja Piechoty im. Tadeusza Kościuszki, chrzest bojowy – bitwa pod Lenino, Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego, manifest PKWN, konferencja Wielkiej Trójki w Jąćcie, „Polska lubelska” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne postanowienia manifestu PKWN 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 5 I 1942, 1942, 1943, 31 XII 1943, 1944 • postacie: Wandy Wasilewskiej, Zygmunta Berlinga <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Gwardia Ludowa, Armia Ludowa, Związek Patriotów Polskich, Krajowa Rada Narodowa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne cele PPR • wymienić organizacje zbrojne komunistów i scharakteryzować ich działalność • wyjaśnić, jakie czynniki decydowały o tym, że niektórzy Polacy wstępowali do partyzantki komunistycznej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 17 I 1945, I – II 1945, 7–18 III 1945, 2 V 1945 • postacie: Michała Roli-Żymierskiego, Karola Świerczewskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: „Płatne Pachołki Rosji”, obóz w Sielcach nad Oką, 1. Korpus Polskich Sił Zbrojnych w ZSRS, 1. Armia Polska, berlingowcy, 1. Samodzielny Batalion Kobiety im. Emilii Plater, przyczółki w rejonie Warki i Magnuszewa, bitwa pod Studziankami, Wał Pomorski, zdobycie Kołobrzegu, szturm na Berlin, 2. Armia Wojska Polskiego • dlaczego PKWN ogłosił, że działa na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić proces tworzenia się polskich 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 19 I 1945, 18–21 VI 1945 • postacie: Kazimierza Pużaka, Adama Bienia, Leopolda Okulickiego, Jana Stanisława Jankowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Resort Bezpieczeństwa Publicznego, proces szesnastu • dlaczego gen. Leopold Okulicki podjął decyzję o rozwiązaniu Armii Krajowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić ustalenia aliantów w sprawie Polski podjęte bez udziału Polaków • wyjaśnić cel aresztowania członków AK przez NKWD i Resort Bezpieczeństwa Publicznego • wyjaśnić, jakie znaczenie dla przejmowania władzy w Polsce przez 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Stanisława Radkiewicza, Iwana Sierowa, Mieczysława Moczara <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować główne etapy przejmowania przez komunistów władzy w kraju • przedstawić znaczenie „Polski lubelskiej” dla władzy komunistów w kraju • rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że Sowieci ponoszą część odpowiedzialności za zniszczenie Warszawy; odpowiedź uzasadnić

			formacji wojskowych pod rozkazami ZSRS <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić stosunek ludności cywilnej do berlingowców • wskazać na mapie szlak bojowy 1. Armii Wojska Polskiego 	komunistów miał proces szesnastu	
--	--	--	--	----------------------------------	--

Świat po 1945 r.

Powojenna rzeczywistość (rozd. 13)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 17 VII – 2 VIII 1945, 24 X 1945 • postacie: Józefa Stalina, Harry’ego Trumana, Winstona Churchilla, Clementa Attlee, Benita Mussoliniego • postanowienia konferencji w Poczdamie • okoliczności powstania Organizacji Narodów Zjednoczonych • przyczyny nieporozumień w obozie aliantów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: układ sił politycznych, zimna wojna, konferencja w Poczdamie, Organizacja Narodów Zjednoczonych, ściganie i sądenie zbrodniarzy wojennych, reparacje wojenne 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1948 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: program socjalny, emancypacja, aktywizacja zawodowa kobiet, cztery strefy okupacyjne Niemiec, cztery sektory okupacji Berlina, obszar rywalizacji, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej, tymczasowy kształt zachodniej granicy Polski, Prusy Wschodnie, przesiedlenia ludności <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować działania aliantów wobec pokonanych Niemiec 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: XI 1945 – X 1946, 10 II 1947 • postacie: Hermana Göringa, Hirohito • członków stałych Rady Bezpieczeństwa ONZ <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: „cztery D”, denazyfikacja, demilitaryzacja, dekartelizacja, demokratyzacja, Sojusznicza Rada Kontroli, Sojusznicza Komendantura, Rada Ministrów Spraw Zagranicznych, finał współpracy Wielkiej Trójki, konferencja pokojowa w Paryżu, traktaty pokojowe ze sprzymierzeńcami III Rzeszy, finlandyzacja, Międzynarodowy 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1961 • postacie: Artura Greisera, Rudolfa Hössa, Klausea Barbiego, Adalfa Eichmanna <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Karta Narodów Zjednoczonych, członkowie założyciele ONZ, Powszechna deklaracja praw człowieka, fundamenty prawa międzynarodowego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady zbrodniarzy wojennych postawionych przed sądem i ukaranych 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Urho Kekkonena, Trygve Lie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego ONZ stała się jedną z głównych aren rywalizacji super mocarstw <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić politykę Sowietów wobec pokonanych Niemców • ocenić działania i decyzje Międzynarodowego Trybunału Wojskowego w Norymberdze • ocenić, czy powiodło się rozliczenie zbrodni popełnionych podczas II wojny światowej • wyjaśnić, dlaczego zasada głosowania
------------------------------------	---	--	--	--	---

	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić przyjęte w Poczdamie decyzje dotyczące Niemiec 	<ul style="list-style-type: none"> pokazać na mapie zmiany terytorialne Niemiec omówić przesiedlenia ludności po II wojnie światowej oraz wskazać na mapie obszary objęte tą operacją w Europie wyjaśnić, w jaki sposób II wojna światowa przyczyniła się do zmian w życiu kobiet 	<p>Trybunał Wojskowy w Norymberdze, Międzynarodowy Trybunał Wojskowy dla Dalekiego Wschodu</p> <ul style="list-style-type: none"> na czym polegał plan „czterech D”, który zamierzano wprowadzić w Niemczech dłaczego sowieccy prokuratorzy usiłowali dołączyć zbrodnię katyńską do aktu oskarżenia w trakcie działań Międzynarodowego Trybunału Wojskowego w Norymberdze <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jakie traktaty pokojowe zostały podpisane w Paryżu w 1947 r. omówić zmiany terytorialne dotyczące dawnych sprzymierzeńców III Rzeszy wyjaśnić na czym polegała finlandyzacja 	<ul style="list-style-type: none"> omówić główne zadania Organizacji Narodów Zjednoczonych wymienić prawa człowieka zawarte w Powszechnej deklaracji praw człowieka omówić zasady zawarte w Karcie Narodów Zjednoczonych 	<p>w Radzie Bezpieczeństwa paraliżuje działania ONZ</p>
<p>Powstanie dwubiegunowej Europy (rozdz. 14)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1948–1952, IX–X 1949 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: III 1946, 1947 postać: Harry’ego Trumana 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1948, 1948–1949, I 1949, 1955 postać: Konrada Adenauera 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1953, 1961, 1963, 1972 postać: Johna F. Kennedy’ego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1954, 1972 <p>Uczeń rozumie:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • postacie: Winstona Churchilla, George’a Marshalla • okoliczności powstania dwóch państw niemieckich • przyczyny budowy muru berlińskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: żelazna kurtyna, Program Odbudowy Europy, plan Marshalla, Republika Federalna Niemiec (RFN), Niemiecka Republika Demokratyczna (NRD) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym – według Churchilla – była żelazna kurtyna • wskazać na mapie państwa, które po 1945 r. znalazły się w strefie wpływów ZSRS 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: przemówienie w Fulton, doktryna Trumana <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić działania USA podjęte w ramach realizacji doktryny Trumana w celu uniemożliwienia komunistom przejścia władzy w niektórych państwach Europy • przedstawić wpływ planu Marshalla na powojenną Europę • wyjaśnić, dlaczego wszystkie państwa europejskie rządzone przez komunistów zrezygnowały ze skorzystania z planu Marshalla 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Europejska Organizacja Współpracy Gospodarczej (OECE), Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG), rurociąg „Przyjaźń”, rubel transferowy, Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego (NATO), sojusz wojskowy, Układ Warszawski, Bizonia, kryzys w Berlinie, most powietrzny, Trizonia, Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna (CDU) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie skutki społeczne i gospodarcze miało utworzenie mostu powietrznego do Berlina Zachodniego • wyjaśnić, jak doszło do powstania dwóch państw niemieckich po II wojnie światowej • wyjaśnić, jak doszło do powstania Europejskiej Organizacji Współpracy Gospodarczej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: powstanie berlińskie, Stasi, mur berliński, Centralna Agencja Wywiadowcza (CIA), • dlaczego słowa Johna F. Kennedy’ego „Jestem berlińczykiem” uważane są za symbol solidarności całego świata zachodniego z obywatelami jedynej enklawy wolności położonej we wnętrzu bloku wschodniego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić, czy słuszne jest stwierdzenie, że RWPG była narzędziem kontroli gospodarczej ZSRS nad innymi państwami bloku wschodniego • przedstawić okoliczności i cel budowy muru berlińskiego • scharakteryzować politykę aliantów zachodnich i Sowietów względem Niemiec po 1945 r. 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: traktaty paryskie z 1954 r., układ o podstawach stosunków między NRD a RFN <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić znaczenie powstania berlińskiego z czerwca 1953 r. dla sytuacji w państwach bloku wschodniego • ocenić skuteczność planu Marshalla w procesie odbudowy Europy Zachodniej po II wojnie światowej • omówić znaczenie dla świata powstania dwóch wrogich sojuszy wojskowych – NATO i Układu Warszawskiego • ocenić słuszność twierdzenia, że powstanie OECE było impulsem do rozpoczęcia procesu integracji europejskiej
--	--	---	---	---	--

<p>Sowietyzacja państw Europy Środkowo-Wschodniej (rozdz. 15)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1953, 1956, 1968 • postacie: Józefa Stalina, Nikity Chruszczowa • cechy państwa totalitarnego • konsekwencje sowietyzacji państw Europy Środkowo-Wschodniej • próby wydostania się spod wpływów sowieckich na Węgrzech i w Czechosłowacji <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Biuro Informacyjne Partii Komunistycznych i Robotniczych, wprowadzenie totalitaryzmu, masowe czystki, pokazowe procesy, zjednoczenie ruchu robotniczego, monopartyjność, masowy terror, stalinizm, kolektywizacja rolnictwa, nacjonalizacja przemysłu, ograniczenie własności prywatnej, centralne planowanie, wyśrubowane normy pracy, współzawodnictwo, komunistyczna propaganda, walka o władzę, powstanie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Josipa Broza-Tito, Imre Nagya, Alexandra Dubčeka, <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: federacja bałkańska, titoizm, komunistyczna Partia Jugosławii, uniformizacja życia politycznego, gospodarczego, kulturalnego, destalinizacja, XX Zjazd KPZR, tajny referat Chruszczowa, wypaczenia, pacyfikacja, interwencja zbrojna, realizm socjalistyczny (socrealizm) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować genezę, przebieg i skutki powstania na Węgrzech w 1956 r. • wyjaśnić, dlaczego dążenie do utworzenia federacji bałkańskiej przez Josipa Broza-Tito zostało wrogo przyjęte przez Stalina • wyjaśnić, na czym polegał titoizm • przedstawić zarzuty, jakie stawiał Stalinowi 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1947, 1964 • postacie: Jánosa Kádára, Antonína Novotnego, Gustáva Husáka, Leonida Breżniewa, Nicolae Ceaușescu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: narada przedstawicieli partii komunistycznych w Szklarskiej Porębie, Kominform, ideologia marksistowsko-leninowska, „taktyka salami”, „socjalizm z ludzką twarzą”, interwencja wojsk Układu Warszawskiego, operacja „Dunaj”, samospalenie, „gulaszowy socjalizm”, doktryna Breżniewa <ul style="list-style-type: none"> • konsekwencje dla społeczeństw Węgier i Czechosłowacji wystąpień w 1956 i 1968 r. • co było przyczyną udziału wojsk polskich w interwencji w Czechosłowacji w 1968 r. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Edvarda Beneša, Georgiego Dimitrowa, Ławrentija Berii, Jana Palacha <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Ruch Państw Niezaangażowanych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić proces sowietyzacji państw Europy Środkowo-Wschodniej • wyjaśnić stosunek komunistów na Zachodzie do wydarzeń w Czechosłowacji w 1968 r. • przedstawić postawy obywateli Czechosłowacji wobec wydarzeń z 1968 r. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała różnica między czasami stalinowskimi a okresem zmian w ZSRS i państwach bloku sowieckiego po śmierci dyktatora • porównać losy przywódców: powstania węgierskiego – Imre Nagya i Praskiej Wiosny – Alexandra Dubčeka • omówić rolę Kominformu we wprowadzaniu totalitaryzmu w państwach bloku wschodniego
---	--	--	--	---	---

	<p>węgierskie 1956 r., Praska Wiosna</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić cechy charakterystyczne państw totalitarnych 	<p>Nikita Chruszczow w referacie z 1956 r.</p>	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować genezę, przebieg i skutki Praskiej Wiosny 		
<p>Konflikty okresu zimnej wojny i dekolonizacja (rozd. 16)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1950–1953, 1960, 1965–1975 postacie: Kim Ir Sena, Ho Chi Minha, Fidela Castro, Nikity Chruszczowa, Johna F. Kennedy’ego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Republika Koreańska, Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna, wojna koreańska, desant morski sił ONZ, 38. równoleżnik – linia demarkacyjna, wojna pozycyjna, wojna w Wietnamie, porozumienie podpisane w Paryżu w 1973 r., dekolonizacja, Rok Afryki <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jak doszło do powstania dwóch państw koreańskich wyjaśnić, dlaczego rok 1960 nazwano Rokiem Afryki 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1962 postacie: Lyndona B. Johnsona, Richarda Nixona, Mao Zedonga <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: „Tet”, broń chemiczna, Wietkong, masakry, Socjalistyczna Republika Wietnamu, kryzys kubański, pociski balistyczne, blokada morska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować przyczyny, przebieg i skutki wojny koreańskiej wyjaśnić przyczyny, przebieg i skutki kryzysu kubańskiego scharakteryzować przyczyny, przebieg i skutki wojny w Wietnamie w latach 1965–1975 wskazać na mapie Afryki państwa, które 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1946–1949, 1946–1954, 1958, 1966–1968 postacie: Czang Kaj-szeka, Denga Xiaopinga <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wojna domowa w Chinach, Tajwan, Chińska Republika Ludowa, komuny ludowe, Wielki Skok Naprzód, rewolucja kulturalna, Czerwona Gwardia, maoizm, hunwejbini, obozy reedukacji, Liga Niepodległości Wietnamu (Viet Minh), Demokratyczna Republika Wietnamu (DRW), wojna Francji z DRW, Wietnam Południowy, układ w Genewie w 1954 r., francuskie Indochiny dłaczego nie powiódł się Wielki Skok 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1947, 1959, 1976 postacie: Mahatmy Gandhiego, cesarza Bao Daia, Pol Pota, Idiogo Amina <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: „pokoje współistnienie”, dyktatura Fulgencia Batisty, Czerwoni Khmerzy, Indyjski Kongres Narodowy, strategia non-violence, Pendżab, Bengal, hinduizm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, kiedy pojawiły się szanse na rozwój Chin scharakteryzować reformy, które przeprowadzono w Chinach po 1976 r. scharakteryzować relacje sowiecko-chińskie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: państwa postkolonialne, państwa Trzeciego Świata, „rzeźnik z Ugandy”, wojny domowe, Ruch Państw Niezaangażowanych, konferencja w Bandungu, neokolonializm, zbrodnia w My Lai <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego Korea Północna nazywana jest totalitarnym, komunistycznym skansenem podać przykłady zbrodni wojennych popełnionych przez Amerykanów w Wietnamie ocenić słuszność twierdzenia, że w 1962 r. świat stanął na krawędzi konfliktu nuklearnego

		najwcześniej uzyskały niepodległość	Naprzód ogłoszony przez Mao Zedonga Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> omówić przyczyny i skutki wojny domowej w Chinach wyjaśnić założenia Wielkiego Skoku Naprzód przedstawić przebieg rewolucji kulturalnej w Chinach wyjaśnić przyczyny wojny w Indochinach w latach 1946–1954 wymienić postanowienia układu zawartego w Genewie w 1954 r. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie miejsca, w których toczyły się konflikty zbrojne na Dalekim Wschodzie po zakończeniu II wojny światowej wyjaśnić, na czym polegała strategia non-violence zastosowana w Indiach wyjaśnić, dlaczego w państwach afrykańskich do władzy często dochodzili dyktatorzy scharakteryzować skutki dekolonizacji 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić, czy Idi Amin słusznie jest nazywany „rzeźnikiem z Ugandy” wyjaśnić, na czym polega neokolonializm wymień cele Ruchu Państw Niezaangażowanych
Konflikty na Bliskim Wschodzie (rozd. 17)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1948, 1956 postacie: Davida Ben Guriona, Jasira Arafata przyczyny konfliktu izraelsko-arabskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Holokaust, Exodus, diaspora, kryzys sueski, siły pokojowe ONZ, terroryzm, Wzgórza Golan, Synaj, islamiści, wojna domowa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać okoliczności powstania państwa Izrael 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1948–1949, 1964, 1967 postać: Gamala Abdela Nasera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Erec Israel, wojna o niepodległość Izraela, tama na Asuanie, Organizacja Wyzwolenia Palestyny, wojna sześciodniowa, Strefa Gazy, Zachodni Brzeg Jordanu <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1973, 1978, 1979, 1980–1988, 1987–1993, 1990–1991, 2013 postacie: Mohammada Rezy Pahlawiego, Ruhollaha Chomeiniego, Saddama Husajna, Anwara as-Sadata, Menachema Begina <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Jom Kippur, Czarny Wrzesień, embargo, szok naftowy, 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: biała rewolucja, mułowie, Strażnicy Rewolucji, Kurdowie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić okoliczności powstania Państwa Palestyńskiego wyjaśnić, jakie znaczenie dla procesu pokojowego na Bliskim Wschodzie miały działania podejmowane przez prezydenta Jimmy’ego Cartera 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: libanizacja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że do wybuchu pierwszej intifady doprowadziła błędna polityka Izraela względem Palestyńczyków; odpowiedź uzasadnić omówić wpływ nowoczesnej technologii na sposób prowadzenia działań

	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie państwa bliskowschodnie, w których po 1945 r. doszło do konfliktów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić argumentację środowisk żydowskich na rzecz prawa do utworzenia niepodległego państwa na terenie Palestyny wyjaśnić, jakie znaczenie dla sytuacji na Bliskim Wschodzie miało powstanie państwa Izrael scharakteryzować stosunki izraelsko-palestyńskie po utworzeniu OWP opisać genezę, przebieg i skutki wojny sześciodniowej 	<p>kryzys energetyczny, pierwsza intifada, porozumienie izraelsko-palestyńskie, porozumienie w Camp David, Autonomia Palestyńska, status Jerozolimy, Państwo Palestyńskie, ajatollah, republika islamska, wojna iracko-irańska, pierwsza wojna w Zatoce Perskiej, operacja „Pustynna burza”, broń chemiczna</p> <ul style="list-style-type: none"> dlaczego kwestia statusu Jerozolimy podsyca spór między Żydami i Palestyńczykami <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikała przewaga militarna Izraela nad państwami arabskimi w trakcie wojny sześciodniowej omówić postanowienia porozumienia w Camp David wyjaśnić charakter wystąpień zwanych intifadą przedstawić przyczyny wybuchu pierwszej intifady 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować konflikty izraelsko-arabskie wyjaśnić, w jakich okolicznościach utracił władzę szach Mohammad Reza Pahlawi przedstawić tzw. problem kurdyjski wyjaśnić, do jakiego tragicznego wydarzenia doszło podczas igrzysk olimpijskich w Monachium w 1972 r. wskazać na mapie Strefę Gazy, Zachodni Brzeg Jordanu, Wzgórza Golan omówić wpływ rewolucji islamskiej w Iranie na sytuację w Zatoce Perskiej 	<p>zbrojnych w Zatoce Perskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego pierwsza wojna w Zatoce Perskiej wywołała tak zdecydowaną reakcję świata zachodniego ocenić postawę i dokonania Anwara as-Sadata i Menachema Begina dla rozwiązania konfliktu izraelsko-arabskiego
--	---	--	---	--	---

<p>Ku wspólnej Europie (rozd. 18)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1949, 1958, 1 listopada 1993 • postać: Roberta Schumana <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Rada Europy, ojcowie zjednoczonej Europy, Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG), Wspólnota Europejska, Unia Europejska (UE), Komisja Europejska, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, referendum • przyczyny integracji europejskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie państwa, które zainicjowały integrację europejską w latach 50. • przedstawić, jak doszło do powstania Unii Europejskiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1952, 1957 • postać: Konrada Adenauera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Unia Ekonomiczna Beneluksu, Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS), traktaty rzymskie, Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euratom) • z jakiego powodu doszło do zacieśnienia współpracy Francji z RFN <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać główne płaszczyzny działań Rady Europy • wskazać na mapie państwa założycielskie EWWiS • scharakteryzować główne cele Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1960, 1985, 1987, 1992 • postać: Alcide’a De Gasperiego • ojców zjednoczonej Europy • etapy integracji europejskiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Europejskie Stowarzyszenie Wspólnego Handlu (EFTA), układ w Schengen, strefa Schengen, Jednolity akt europejski, Rada Europejska, traktat z Maastricht, traktat o utworzeniu Unii Europejskiej, unia walutowa (monetarna), Europejski Bank Centralny • korzyści, które przynosi znalezienie się w strefie Schengen <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić idee zjednoczeniowe w Europie po II wojnie światowej • omówić rolę Roberta Schumana w procesie integracji europejskiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1959, 1979, 2002 • postać: Józefa Retingera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Europejski Trybunał Praw Człowieka, Europejski System Walutowy, Parlament Europejski, euro <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić argumenty, na które powoływały się państwa chcące pozostać poza strefą euro • wymienić najważniejsze instytucje Unii Europejskiej i przedstawić ich kompetencje • omówić proces poszerzania Unii Europejskiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: François Mitterranda, Margaret Thatcher <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: brytyjski rabat, protokoły dodatkowe, „eurokraci z Brukseli” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że podpisanie traktatów rzymskich jest początkiem integracji europejskiej; odpowiedź uzasadnić • rozstrzygnąć, czy słuszne były obawy niektórych państw europejskich przed nadmierną ingerencją Unii w sprawy polityki wewnętrznej; odpowiedź uzasadnić • omówić symbolikę architektury budynku Parlamentu Europejskiego
---------------------------------------	--	--	---	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> • omówić proces rozszerzania się Wspólnoty Europejskiej • scharakteryzować główne postanowienia traktatu z Maastricht 		
Przemiany cywilizacyjne na świecie w drugiej połowie XX w. (rozdz. 19)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1969 • postaci: Neila Armstronga, Indiry Gandhi, Margaret Thatcher, Elvisa Presleya <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: trzecia rewolucja przemysłowa, dyskryminacja, globalizacja, motoryzacja, urbanizacja, aglomeracja, imprezy masowe, równouprawnienie kobiet, aborcja, radykalizm, laicyzacja, ekumenizm, ruch kontestacji młodzieżowej, terroryzm, neofaszyzm, organizacje pacyfistyczne, • najważniejsze wyznaczniki trzeciej rewolucji przemysłowej <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1957, 1961, 1963 • postaci: Jurija Gagarina, Benazir Bhutto, Martina Luthera Kinga • przyczynę wyścigu o podbój kosmosu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: ruch wyzwolenia kobiet, ruch feministyczny, rasizm, Afroamerykanin, marsz na Waszyngton, The Beatles, The Rolling Stones <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić wpływ trzeciej rewolucji przemysłowej na przemiany cywilizacyjne w drugiej połowie XX w. • scharakteryzować proces równouprawnienia kobiet po 1945 r. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1962–1965, 1973, 1975, 1991, 1994 • postaci: Edwina Buzza Aldrina, Isabel Perón, Nelsona Mandeli, papieża Jana XXIII • przyczyny przyznania Pokojowej Nagrody Nobla Martinowi Lutherowi Kingowi i Nelsonowi Mandeli <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: apartheid, Afrykański Kongres Narodowy, Włócznia Narodu, Pokojowa Nagroda Nobla, sobór watykański II, reforma w Kościele katolickim (odnowa), misja Sojuz–Apollo, konwencja o zwalczaniu i karaniu zbrodni apartheidu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić przemiany cywilizacyjne, które nastąpiły w drugiej połowie XX w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1968 • postaci: Goldy Meir, Corazon Aquino, papieża Pawła VI • wybitne kobiety w świecie polityki drugiej połowy XX w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Studenci na rzecz Demokratycznego Społeczeństwa, rewolta studencka, strajk okupacyjny, bunt studentów w Nanterre, paryska Sorbona, festiwal w Woodstock, subkultura młodzieżowa, hipisi, pacyfizm, „Make love, not war”, komuny, Frakcja Czerwonej Armii (RAF), Czerwone Brygady • co ułatwiło karierę takim kobietom jak Indira Gandhi, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Malcolma X, patriarchy Atenagorasa I <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Czarne Pantery, Czarni Muzułmanie, Irlandzka Armia Republikańska (IRA), Kraj Basków i Wolność (ETA), Partia Boga (Hezbollah), Bractwo Muzułmańskie, terroryzm indywidualny, terroryzm masowy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić główne reformy soboru watykańskiego II • wyjaśnić, na czym polegał fenomen popkulturowy The Beatles • scharakteryzować rozwój terroryzmu w drugiej połowie XX w.

	<ul style="list-style-type: none"> wymienić najważniejsze cechy trzeciej rewolucji przemysłowej przedstawić pozytywne i negatywne skutki rozwoju motoryzacji w drugiej połowie XX w. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić wyścig supermocarstw o dominację w kosmosie wyjaśnić sens słów wypowiedzianych przez Neila Armstronga po wylądowaniu na Księżycu przedstawić postulaty formułowane przez Martina Luthera Kinga omówić walkę o równouprawnienie czarnoskórych mieszkańców USA 	<ul style="list-style-type: none"> omówić znaczenie telewizji dla przemian cywilizacyjnych opisać najważniejsze przemiany społeczne drugiej połowy XX w. wyjaśnić cele ruchu feministycznego w latach 60. i 70. omówić politykę apartheidu w Republice Południowej Afryki scharakteryzować działalność i dokonania Nelsona Mandeli 	<p>Benazir Bhutto, Isabel Perón</p> <ul style="list-style-type: none"> wpływ zabójstwa Martina Luthera Kinga na radykalizację czarnoskórej młodzieży w USA <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować rozwój kultury masowej w drugiej połowie XX w. wyjaśnić, na czym polega fenomen popkulturowy <i>Star Treka</i> omówić przyczyny wystąpień studenckich w 1968 r. rozstrzygnąć, czy festiwal Woodstock jest słusznie uważany za symbol młodego pokolenia lat 60.; odpowiedź uzasadnić 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jakie konsekwencje dla mieszkańców Irlandii Północnej niesły kolejne ataki IRA wyjaśnić, czyje wsparcie otrzymywały skrajnie lewicowe organizacje terrorystyczne
--	--	--	---	--	---

Komunistyczna Polska i jej upadek

Polska po zakończeniu II wojny światowej (rozd. 20)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Ryszarda Kaczorowskiego przyczyny zmniejszenia się liczby ludności Polski po II wojnie światowej w porównaniu z rokiem 1938 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1944–1946, 1945–1950 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wysiedlenia, repatrianci, Kresy, akcja „Wisła”, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1945, 1947 postacie: Karola Świerczewskiego, Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Jerzego Giedroycia, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1950, 1970 postacie: Władysława Raczkiewicza, Augusta Zaleskiego, Kazimierza Wierzyńskiego, Józefa Mackiewicza 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Władysława Poboga-Malinowskiego, Oskara Haleckiego, Józefa Czapskiego, Zofii i Zygmunta Hertzów
---	---	---	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • miasta o szczególnym znaczeniu historycznym i kulturowym, które znalazły się poza granicami Polski po II wojnie światowej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Ziemie Zachodnie i Północne (Ziemie Odzyskane), osadnictwo wojskowe, emigracja powojenna, kampania propagandowa • dlaczego ziemie przyłączone do Polski po II wojnie światowej nazywano Ziemiami Odzyskanymi <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić zmiany granic Polski po II wojnie światowej 	<p>Łemkowie, dipisi, weryfikacja narodowościowa, Ukraińska Powstańcza Armia (UPA)</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić straty ludnościowe i materialne poniesione przez Polskę w wyniku II wojny światowej • wskazać na mapie ziemie, które państwo polskie utraciło oraz uzyskało w wyniku decyzji mocarstw • scharakteryzować zjawisko przesiedleń i migracji ludności po II wojnie światowej 	<p>Witolda Gombrowicza, Czesława Miłosza</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: polsko-sowiecka umowa graniczna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić, jaki wpływ na społeczeństwo Polski po II wojnie światowej miało zjawisko przesiedleń i migracji ludności • wyjaśnić tragizm losu przesiedleńców ze Wschodu • wyjaśnić cel akcji „Wisła” 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: układ w Zgorzelcu, kryzys władz RP na uchodźstwie, emigracyjne ośrodki kulturowe, Instytut Literacki, miesięcznik „Kultura”, Maisons-Laffitte, Zeszyty Historyczne <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie układu w Zgorzelcu z 1950 r. oraz gwarancji udzielonych przez RFN w 1970 r. • ocenić następstwa społeczno-gospodarcze zmiany granic państwa polskiego • wyjaśnić, dlaczego doszło do kryzysu władz RP na uchodźstwie • przedstawić najważniejsze ośrodki polskiej emigracji politycznej po 1945 r. • podać przykłady działalności emigracyjnej Polaków po 1945 r. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie, Instytut Józefa Piłsudskiego w Ameryce <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czemu miało służyć osadnictwo wojskowe na Ziemach Odzyskanych • omówić znaczenie istnienia rządu RP na uchodźstwie • omówić znaczenie Instytutu Literackiego i miesięcznika „Kultura” dla polskiej historii i kultury • rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że „Kultura” wpłynęła na zmianę postaw społecznych Polaków; odpowiedź uzasadnić
--	---	--	---	--	---

<p>Kształtowanie się systemu komunistycznego (rozdz. 21)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1944, 1946, VI 1946, 1947, 19 I 1947 • postacie: Władysława Gomułki, Stanisława Mikołajczyka, Bolesława Bieruta • pytania zadane społeczeństwu w referendum z 1946 r. • przyczyny sfałszowania wyborów z 1947 r. • wyniki wyborów w 1947 r. • reformy gospodarcze przeprowadzone w latach 1944–1947 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej, Polska Partia Robotnicza, Milicja Obywatelska, reforma rolna, nacjonalizacja przemysłu, dekret PKWN z 1944 r, gospodarka planowa, referendum ludowe, „trzy razy tak”, wybory do sejmu w 1947 r. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić pytania, które zadano Polakom w referendum z 1946 r. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Józefa Cyrankiewicza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Polska Partia Socjalistyczna, Stronnictwo Demokratyczne, Stronnictwo Ludowe, Polskie Stronnictwo Ludowe, Krajowa Rada Narodowa, demokracja ludowa, Państwowe Gospodarstwo Rolne (PGR), terror • dlaczego reforma rolna była pozbawiona sensu ekonomicznego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie propagandowe hasła „trzy razy tak” • wyjaśnić, jak PSL zalecał głosować w referendum z 1946 r. • wyjaśnić, jak doszło do sfałszowania wyników referendum ludowego • wyjaśnić, z jakich środowisk wywodzili się funkcjonariusze MO • wyjaśnić, dlaczego największe skupiska PGR znalazły się na 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1947–1949 • postać: marszałka Michała Roli-Żymierskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Biuro Polityczne Komitetu Centralnego PPR, Urząd Bezpieczeństwa (UB), Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego, plan trzyletni, reglamentacja żywności, ruch strajkowy, gospodarka nakazowo-rozdzielcza, Ochotnicza Rezerwa Milicji Obywatelskiej (ORMO), mała konstytucja, prezydent, Rada Państwa, Zjednoczone Stronnictwo Ludowe • rolę, którą pełniło Biuro Polityczne Komitetu Centralnego PPR wobec innych organów władzy w latach 1945–1947 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić założenia i realizację reformy rolnej • ocenić założenia i realizację 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pogrom kielecki, szwadrony śmierci, Główny Zarząd Informacji Wojskowej, sowieccy doradcy, „bitwa o handel” • dlaczego komuniści w pierwszych dwóch latach rządów zrezygnowali z marksistowsko-leninowskiej retoryki i prowadzili ostrożną politykę wobec Kościoła katolickiego • rolę, którą pełnili sowieccy doradcy oddelegowani do pracy w Polsce <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić stosunek społeczeństwa do wyborów w 1947 r. • scharakteryzować działania legalnej opozycji w Polsce w latach 1945–1947 • wyjaśnić okoliczności, w których doszło do pogromu kieleckiego • scharakteryzować sposoby represjonowania działaczy PSL przed wyborami 1947 r. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Hilarego Minca, Karola Popiela <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego pogrom kielecki ułatwił komunistom odwrócenie uwagi Zachodu od sytuacji politycznej w Polsce • czym różniła się demokracja ludowa od prawdziwej demokracji • dlaczego antysemityzm był podsycany przez fakt, że istotną rolę w aparacie władzy odgrywali komuniści pochodzenia żydowskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować etapy przekształcania Polski w kraj komunistyczny • ocenić, czy propaganda oraz nacjonalizacja przemysłu i reforma rolna przyczyniły się do zmian w mentalności Polaków • rozstrzygnąć, czy w małej konstytucji znalazły się zapisy świadczące o tym, że
--	--	--	---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> wymienić założenia reform gospodarczych lat 1944–1947 	Ziemiach Zachodnich i Północnych	<p>nacjonalizacji przemysłu</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić założenia planu trzyletniego omówić kompetencje poszczególnych organów władzy w świetle małej konstytucji wyjaśnić, czym różniła się MO od ORMO przedstawić okoliczności, w jakich komuniści przejęli władzę w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, do jakich zmian w polskiej gospodarce doprowadziła „bitwa o handel” ocenić wpływ reform gospodarczych przeprowadzonych w latach 1944–1947 na warunki życia społeczeństwa 	Polska będzie krajem komunistycznym, odpowiedź uzasadnić
Polskie podziemie niepodległościowe i opór społeczny (rozd. 22)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: I 1945, VI 1945, VII 1945, IX 1945 postacie: Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny „Inki” organizacje podziemia antykomunistycznego (niepodległościowego) przykłady działań partyzantki antykomunistycznej przykłady działań komunistów podejmowanych wobec podziemia antykomunistycznego (niepodległościowego) <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: rozwiązanie AK, proces szesnastu, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: VIII 1945 postacie: Jana Rzepeckiego, Augusta Emila Fieldorfa „Nila” <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Ruch Oporu Armii Krajowej (ROAK), pierwsza amnestia, Narodowe Zjednoczenie Wojskowe (NZW), Stronnictwo Narodowe (SN) symbolikę pomnika Ofiar Obławy Augustowskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować działalność Zrzeszenia WiN 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: II 1947 postacie: Hieronima Dekutowskiego „Zapory”, Mariana Bernaciaka „Orlika”, Łukasza Cieplińskiego „Pługa”, Stanisława Sojczyńskiego „Warszyca”, Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki”, Stanisława Kasznicy, Bolesława Piaseckiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: ONR-Falanga, Stowarzyszenie PAX, ruch katolików społecznie postępowych, antykomunistyczna partyzantka, Korpus 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1946, 1956, 1963 postacie: Rajmunda Rajsa „Burego”, Józefa Franczaka „Lalka”, Augusta Hlonda, prymasa Stefana Wyszyńskiego, Jerzego Turowicza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: demonstracje uliczne, strajk dokerów, kolportaż, „Tygodnik Powszechny”, „Znak”, wypowiedzenie konkordatu <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić działalność polskiego podziemia antykomunistycznego (niepodległościowego) wyjaśnić, dlaczego działania części polskiego podziemia antykomunistycznego (niepodległościowego) budzą kontrowersje rozstrzygnąć, czy słusznie Danuta Siedzikówna „Inka” jest uznawana za jeden z symboli polskiego podziemia antykomunistycznego (niepodległościowego) wyjaśnić, w jaki sposób jest obecnie pojmowany termin „żołnierze wyklęci”

	<p>oblawa augustowska, Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość (WiN)</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić cel i ocenić skutki zorganizowanej przez komunistów oblawy augustowskiej • wyjaśnić, czemu miały służyć organizowane przez władze pokazowe procesy 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić działania podejmowane przez komunistów wobec podziemia antykomunistycznego (niepodległościowego) • scharakteryzować główne organizacje podziemia antykomunistycznego (niepodległościowego) po 1945 r. 	<p>Bezpieczeństwa Wewnętrznego (KBW), druga amnestia</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady działania partyzantki antykomunistycznej • scharakteryzować działania podziemia narodowego • wyjaśnić cel powstania Stowarzyszenia PAX 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić przejawy oporu społecznego w latach 1945–1956 • przedstawić stosunek hierarchów Kościoła katolickiego w Polsce do komunistów w pierwszych latach sprawowania przez nich władzy 	<ul style="list-style-type: none"> • rozstrzygnąć, czy polityka i kultura masowa wpłynęła na postrzeganie „żołnierzy wyklętych”; uzasadnić odpowiedź
<p>Czasy stalinowskie (rozdz. 23)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1948, 1952 • postacie: Władysława Gomułki, Bolesława Bieruta, Stefana Wyszyńskiego • okoliczności powstania PZPR • zmiany polityczne, społeczne i gospodarcze w państwie polskim w okresie stalinowskim <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Polska Zjednoczona Partia Robotnicza, Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Rada Państwa, Front Narodowy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do powstania PZPR 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Jakuba Bermana, Hilarego Minca, Józefa Cyrankiewicza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: tzw. odchylenia prawicowo-nacjonalistyczne, Kominform, kongres zjednoczeniowy, Polska Partia Socjalistyczna, Polska Partia Robotnicza, monopolistyczne rządy, Stronictwo Demokratyczne, Zjednoczone Stronictwo Ludowe <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny oskarżenia 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1948, 1950–1955 • postacie: Aleksandra Zawadzkiego, Wincentego Pstrowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Związek Młodzieży Polskiej (ZMP), Komsomół, Centralna Rada Związków Zawodowych (CRZZ), plan sześcioletni, „budowa podstaw socjalizmu”, kombinat metalurgiczny, Nowa Huta, współzawodnictwo pracy, Powszechna Organizacja Służba Polsce (SP), junacy, Narodowa Pożyczka Rozwoju Sił Polski, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1950, 1953 • postacie: Konstantego Rokossowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: V Światowy Festiwal Młodzieży i Studentów, sowietyzacja państwa, ideologizacja, nomenklatura, sklepy za żółtymi firankami, reforma walutowa, porozumienie między episkopatem a rządem, ruch tzw. księży „patriotów”, Caritas, <i>Non possumus!</i>, list protestacyjny, ślubowanie na wierność PRL, odosobnienie, Jasnogórskie Śluby 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Aleksandra Kobzdeja, Czesława Kaczmarka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić gospodarcze i społeczne konsekwencje planu sześcioletniego • wymienić główne cechy socrealizmu w sztuce • podać przykłady socrealizmu w malarstwie i architekturze • wyjaśnić rolę propagandy w okresie stalinowskim • ocenić efekty kolektywizacji rolnictwa

	<ul style="list-style-type: none"> wymienić główne zasady ustrojowe PRL 	<p>i aresztowania Władysława Gomułki</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić zmiany w organizacji władz państwowych, które wprowadziła konstytucja z 1952 r. wyjaśnić, jakie zadanie miał pełnić Front Narodowy 	<p>industrializacja, realizm socjalistyczny, socrealizm, awans społeczny, migracja ze wsi do miast, bezpłatne szkolnictwo, masowa wymiana kadr, propaganda, rewolucja kulturowa, obowiązkowe dostawy płodów rolnych, kułacy, kolektywizacja rolnictwa, spółdzielnie produkcyjne</p> <ul style="list-style-type: none"> z jakimi korzyściami wiązało się przystąpienie do ZMP <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z jakimi konsekwencjami musiały się liczyć osoby, które nie wstąpiły do ZMP wymienić założenia planu sześcioletniego wyjaśnić cel budowy kombinatu metalurgicznego w Nowej Hucie wymienić i pokazać na mapie najważniejsze inwestycje planu sześcioletniego wyjaśnić, w jakim celu utworzono Powszechną Organizację Służba Polsce 	<p>Narodu Polskiego, Wielka Nowenna Tysiąclecia</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić rolę marszałka Konstantego Rokossowskiego w sowietyzacji Polski wyjaśnić działanie systemu nomenklatury opisać relacje państwo–Kościół w czasach stalinowskich rozstrzygnąć, czy Polska w czasach wyjaśnić, jak doszło do powstania i jakie cele realizował ruch tzw. księży „patriotów” wyjaśnić okoliczności wystosowania przez episkopat listu protestacyjnego <i>Non possumus!</i> wymienić główne zarzuty, które Kościół sformułował wobec władz komunistycznych wskazać na mapie miejsca odosobnienia prymasa Stefana Wyszyńskiego 	<ul style="list-style-type: none"> rozstrzygnąć, czy Polska w czasach stalinowskich była państwem totalitarnym wyjaśnić, dlaczego aresztowano biskupa Czesława Kaczmarka
--	--	---	--	--	--

				<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na jakich zasadach przeprowadzono reformę walutową 	
Polski Październik i czasy gomułkowskie (rozd. 24)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1953, 1956, 1968 • postacie: Władysława Gomułki, Nikity Chruszczowa, Józefa Cyrankiewicza, prymasa Stefana Wyszyńskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Zakłady Przemysłu Metalowego im. Józefa Stalina w Poznaniu, demonstracja, poznański Czerwiec, polski Październik, Marzec '68 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny niezadowolenia poznańskich robotników w 1956 r. • wymienić postulaty studentów sformułowane w marcu 1968 r. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 28–29 VI 1956, X 1956 • postacie: Edwarda Ochaba, Adama Michnika <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: treści socjalne i ekonomiczne, hasła antykomunistyczne i antysowieckie, Komitet Wojewódzki PZPR, Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego, Międzynarodowe Targi Poznańskie, pokazowe procesy, VIII Plenum KC PZPR, społeczne protesty, wiece, rady robotnicze, kolumny pancerne <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak władze rozprawiły się z uczestnikami poznańskiego Czerwca 1956 r. • wyjaśnić, z czego mogła wynikać początkowa 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: X 1957, 1965, 1966 • postacie: Józefa Światły, Mieczysława Moczara <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Radio Wolna Europa, audycja <i>Za kulisami partii i bezpieki</i>, natolińczycy, puławianie, „Po Prostu”, odwilż, liberalizacja polityki, ograniczenie władzy aparatu bezpieczeństwa, rehabilitacje, odejście od socrealizmu, wznowienie akcji przesiedleńczej, przerwanie kolektywizacji rolnictwa, likwidacja „Po Prostu”, koniec odwilży <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego audycje Józefa Światły były dla komunistów w Polsce bardzo niebezpieczne 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Kazimierza Dejmka <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Milenium Chrztu Polski, obchody Tysiąclecie Państwa Polskiego, wycofanie pozwoleń na budowę nowych kościołów, zamieszki w Nowej Hucie, likwidacja nauki religii w szkołach, list biskupów polskich do biskupów niemieckich, bunt młodzieży, „komandos”, zdjęcie z afisza <i>Dziadów</i> Mickiewicza, wiec na Uniwersytecie Warszawskim, bojówki aktywistów PZPR, „partyzanci”, kampania antysemita, emigracja, syjoniści, pacyfikacja środowiska akademickiego, czystka na wyższych uczelniach, wydarzenia marcowe, siermiężny socjalizm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego władze komunistyczne 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: biskupa Bolesława Kominka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować przejawy odwilży popaździernikowej • wyjaśnić, jakie wydarzenie jest symbolem końca okresu odwilży • ocenić budownictwo mieszkaniowe pod koniec rządów Gomułki • wskazać na mapie miasta, w których doszło do rozruchów studenckich w 1968 r.

		<p>popularność rządów Władysława Gomułki</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać argumenty, którymi strona polska przekonała delegację sowiecką z Nikitą Chruszczowem do powstrzymania ZSRS przed zbrojną interwencją 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować politykę władz po śmierci Józefa Stalina • scharakteryzować cele dwóch frakcji w PZPR w 1956 r. 	<p>w czasie obchodów Milenium chrztu Polski utrudniały praktyki religijne</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać pozytywne i negatywne strony programu „Tysiąc szkół na tysiąclecie” • wyjaśnić, dlaczego list biskupów polskich do biskupów niemieckich wywołał tak ostrą reakcję władz komunistycznych • wyjaśnić, w jaki sposób spektakl <i>Dziady</i> mógł zagrazać komunistom • przedstawić główne postulaty studentów w 1968 r. • wyjaśnić, jakie konsekwencje miała nagonka antyżydowska zorganizowana przez komunistów w 1968 r. 	
<p>Polska w latach 70. (rozd. 25)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: XII 1970, VI 1976, 16 X 1978 • postacie: Władysława Gomułki, Edwarda Gierka, Jacka Kuronia, kardynała Karola Wojtyły / Jan Pawła II, Stefana Wyszyńskiego <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: IX 1976, VI 1979 • postać: Zbigniewa Godlewskiego (Janka Wiśniewskiego) <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: strajk, „czarny czwartek”, <i>Ballada o Janku Wiśniewskim</i>, budowa „drugiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: XII 1970, II 1976 • postacie: Willy’ego Brandta, Józefa Cyrankiewicza, Mieczysława Moczara, Piotra Jaroszewicza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: układ z RFN potwierdzający 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: III 1977 • postacie: Stanisława Kociołka, Antoniego Macierewicza, Mirosława Chojeckiego, Stanisława Pyjasa, Andrzeja Czumy, Leszka Moczulskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Franciszka Macharskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić, w jaki sposób w kulturze masowej prezentowane są protesty z grudnia 1970 r.

	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: podwyżka cen żywności, Stocznia Gdańska im. Lenina, rewolta grudniowa / Grudzień '70, Czerwiec 1976 r., strajk robotników w Radomiu, Ursusie, Płocku, ścieżki zdrowia, sprzedaż na kartki, podwyżki ukryte, pontyfikat, konklawe <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wydarzeń na Wybrzeżu w grudniu 1970 r. • przedstawić przyczyny i konsekwencje strajków robotniczych w Ursusie, Radomiu i Płocku w 1976 r. 	<p>Polski”, fiat 126p, „warchoły”, manewr gospodarczy, spirala zadłużeń, Komitet Obrony Robotników (KOR), infiltracja, podsłuchy, Zmotoryzowane Odwoły Milicji Obywatelskiej (ZOMO), pierwsza pielgrzymka Jana Pawła II do kraju</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego władze komunistyczne nie podawały do wiadomości publicznej tożsamości ofiar protestów na Wybrzeżu • wymienić i pokazać na mapie najważniejsze inwestycje gospodarcze dekady Gierka • wskazać na mapie miejsca protestów robotniczych w 1970 r. i strajków w 1976 r. • wymienić działania, które podejmował KOR 	<p>zachodnią granicę PRL, Port Północny, Huta Katowice, odbudowa Zamku Królewskiego w Warszawie, kredyty z Zachodu, propaganda sukcesu, reforma administracyjna, likwidacja powiatów, przybliżenie urzędu do obywatela, Dworzec Centralny, Trasa Łazienkowska, nowelizacja konstytucji z 1976 r., PZPR „przewodnią siłą społeczną w budowie socjalizmu”, „umacnianie przyjaźni z ZSRS”</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować przemiany gospodarcze w Polsce epoki Gierka • wymienić decyzje podejmowane przez ekipę Gierka w celu zjednania chłopów, Kościoła katolickiego i środowiska inteligenckiego • wyjaśnić cele i konsekwencje przeprowadzenia reformy administracyjnej w 1976 r. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Niezależna Oficyna Wydawnicza NOWA, Akt końcowy Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE), rewizje, pobicia przez nieznanych sprawców, Studencki Komitet Solidarności (SKS), Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela (ROPCiO), Komitet Samoobrony Społecznej „KOR”, Wolne Związki Zawodowe (WZZ), Ruch Młodej Polski, Konfederacja Polski Niepodległej (KPN) • dlaczego Gomułka był przekonany, że sukces podpisania układu z RFN w 1970 r. zrekompensuje obywatelom decyzję o podwyżce cen żywności <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić genezę i następstwa kryzysów społecznych w latach 70. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić znaczenie wyboru Karola Wojtyły na papieża dla sytuacji polityczno-społecznej w PRL • wyjaśnić, jakie różnice między pamięcią społeczną a prawdą historyczną dotyczą dekady Gierka • ocenić, z czego wynikają różnice w postrzeganiu dekady lat 70.
--	--	--	---	---	--

				<ul style="list-style-type: none"> • omówić rozwój struktur opozycji w latach 1976–1979 • wyjaśnić, dlaczego pierwsza pielgrzymka papieża Jana Pawła II do kraju była psychologicznym przełomem dla milionów Polaków 	
<p>Rewolucja „Solidarności” (1980–1981) (rozdz. 26)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: VIII 1980, VIII–IX 1980 • postacie: Anny Walentynowicz, Lecha Wałęsy, Tadeusza Mazowieckiego, Bronisława Geremka • miejsca strajków robotniczych w 1980 r. • przywódców ruchu strajkowego w 1980 r. • okoliczności powstania NSZZ „Solidarność” <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: strajki, sprawy płacowe, strajk okupacyjny w Stoczni Gdańskiej im. Lenina, Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (MKZ), lista 21 postulatów, porozumienia społeczne, porozumienia sierpniowe, Niezależny Samorządny Związek 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: XI 1980 • postać: Mieczysława Jagielskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: protest lubelski, społeczny ruch protestu o charakterze narodowowyzwoleńczym, statut „Solidarności”, strajk ostrzegawczy, rejestracja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić skalę protestów i żądania robotników latem 1980 r. • podać główne ustalenia porozumień sierpniowych • wskazać na mapie miasta, w których podpisano 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: III 1981, IX i X 1981 • postacie: Bogdana Borusewicza, Jana Rulewskiego, Michała Bartoszcze, Aliny Pieńkowskiej, Henryki Krzywonos <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: kryzys bydgoski, strajk generalny, NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”, Niezależne Zrzeszenie Studentów (NZS) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do kryzysu bydgoskiego w 1981 r. • wyjaśnić wpływ „Solidarności” na przemiany społeczno-polityczne w Polsce 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: X 1981 • postacie: Wiktora Kulikowa, Stanisława Kani, Mieczysława Rakowskiego, Wojciecha Jaruzelskiego, prymasa Józefa Glempa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pomnik Poległych Stoczniovców, <i>Lacrimosa</i>, manewry wojsk Układu Warszawskiego „Sojuz ’81”, „Zapad ’81”, stan wojenny, solidarnościowa rewolucja, I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność”, mediator, program Samorządnej Rzeczypospolitej, Posłanie do ludzi 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sylwetki czołowych działaczy „Solidarności” • wyjaśnić, dlaczego odsłonięcie pomnika Poległych Stoczniovców 1970 było istotnym momentem w dziejach bloku wschodniego • wyjaśnić, czy ZSRS deklarował wysłanie wojsk do Polski w celu dokonania bezpośredniej interwencji zbrojnej • omówić rolę kobiet w czasie protestów na Wybrzeżu w 1980 r.

	<p>Zawodowy „Solidarność”</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny i następstwa strajków w 1980 r. • podać postulaty Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego w Gdańsku 	<p>porozumienia sierpniowe w 1980 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego doszło do sporu o rejestrację „Solidarności” 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność” można uznać za bezprecedensowy w dziejach PRL 	<p>pracy Europy Wschodniej, hala Olivia, działania agenturalne, tajni współpracownicy, propaganda kłęski, wojskowe Terenowe Grupy Operacyjne</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do zmian na stanowisku I sekretarza KC PZPR we wrześniu 1980 r. oraz w X 1981 r. • wyjaśnić, jaką rolę miały odegrać manewry wojsk Układu Warszawskiego zorganizowane na terenie Polski w 1981 r. • scharakteryzować politykę władz PRL wobec „Solidarności” 	
<p>Stan wojenny (1981–1983) (rozdz. 27)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 13 XII 1981 – 22 VII 1983 • postacie: Wojciecha Jaruzelskiego, Ronalda Reagana, Lecha Wałęsy <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: internowanie, transportery opancerzone, przepustki, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 16 XII 1981 • postać: Czesława Kiszczaka <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dekret, Rada Państwa, strajk okupacyjny, Kopalnia Węgla Kamiennego „Wujek”, pacyfikacja, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: IV 1982, X 1982, 1983 • postacie: Zbigniewa Bujaka, Danuty Wałęsowej, Bogdana Cywińskiego, Kornela Morawieckiego, Jana Dobraczyńskiego • przejawy międzynarodowego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: X 1982, VI 1983, 1984 • postacie: księdza Jerzego Popiełuszki <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: zniesienie stanu wojennego, podwyżka cen, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Emila Barchańskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić międzynarodową reakcję na ogłoszenie w Polsce stanu wojennego

	<p>godzina milicyjna, Teleranek, cenzura korespondencji, rozpatrywanie spraw przez sądy w trybie doraźnym, zawieszenie działalności organizacji, wyłączenie telefonów, kontrola rozmów telefonicznych, zmilitaryzowanie zakładów pracy, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego (WRON), sankcje gospodarcze</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić okoliczności wprowadzenia stanu wojennego • wymienić zmiany w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym związane z wprowadzeniem stanu wojennego 	<p>największa zbrodnia stanu wojennego, demonstracje uliczne</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację działaczy NSZZ „Solidarność” w związku z wprowadzeniem stanu wojennego • przedstawić przyczyny, które według Wojciecha Jaruzelskiego doprowadziły do wprowadzenia w Polsce stanu wojennego • wskazać na mapie miejsca internowania przedstawicieli opozycji • przedstawić postulaty górników z KWK „Wujek” • wyjaśnić, jak doszło do pacyfikacji strajku w KWK „Wujek” 	<p>wsparcia dla Solidarności w czasie stanu wojennego</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Tymczasowa Komisja Koordynacyjna (TKK) NSZZ „Solidarność”, Solidarność Walcząca (SW), Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego (PRON), delegalizacja, Międzynarodowa Organizacja Pracy, wsparcie finansowe, Pokojowa Nagroda Nobla <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić formy oporu przeciw stanowi wojennemu • omówić politykę komunistów wobec opozycji po wprowadzeniu stanu wojennego • scharakteryzować konspiracyjną działalność w czasie stanu wojennego • wyjaśnić, w jakim celu utworzono PRON • wyjaśnić, dlaczego Lech Wałęsa nie pojechał do Oslo, aby 	<p>kolejki, niedobory rynkowe</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić problemy gospodarcze w latach 1981–1983 • wyjaśnić, dlaczego działalność księdza Jerzego Popiełuszki była uznawana przez komunistów za niebezpieczną • rozstrzygnąć, czy został zrealizowany główny cel PRON 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić znaczenie Kościoła katolickiego w życiu Polaków po wprowadzeniu stanu wojennego • wyjaśnić, jak Polacy oceniają decyzję o wprowadzeniu stanu wojennego oraz jak ich ocena zmienia się wraz z upływem czasu • wyjaśnić, jakie znaczenie dla „Solidarności” miało przyznanie Pokojowej Nagrody Nobla Lechowi Wałęsie
--	--	--	--	--	---

			osobiście odebrać Pokojową Nagrodę Nobla		
Przełom polityczny 1989 r. (rozd. 28)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 6 II – 5 IV 1989, 4 VI 1989 • postacie: Michaiła Gorbaczowa, Tadeusza Mazowieckiego, Wojciecha Jaruzelskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: obrady Okrągłego Stołu, negocjacje, wybory czerwcowe 1989 r., pierwszy niekomunistyczny premier, sejm „kontraktowy”, reforma Balcerowicza <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić przyczyny i skutki obrad Okrągłego Stołu • wymienić główne ustalenia obrad Okrągłego Stołu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Leszka Balcerowicza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pierestrojka, nowa ordynacja wyborcza, Komitet Obywatelski „Solidarność”, proces budowy ruchu obywatelskiego, wizualna dominacja, senat <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przyczyny strajków w 1988 r. • scharakteryzować ordynację wyborczą z kwietnia 1989 r. • scharakteryzować kampanię wyborczą i przebieg wyborów czerwcowych w 1989 r. • przedstawić wpływ wyborów czerwcowych na upadek komunizmu w Polsce • wyjaśnić, jak doszło do powstania rządu Tadeusza Mazowieckiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: VII 1986, XI 1987, 1988 • postacie: Mieczysława Rakowskiego, Czesława Kiszczaka <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: amnestia dla więźniów politycznych, drugi etap reformy gospodarczej, referendum, międzynarodowa izolacja, Rada Konsultacyjna przy przewodniczącym Rady Państwa, żądania ponownej legalizacji NSZZ „Solidarność”, poufne rozmowy rządzących komunistów z opozycją solidarnościową, uwłaszczenie nomenklatury, rozmowy w Magdalence <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować pierwsze symptomy liberalizacji polityki państwa 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: VII 1989, VIII 1989, XII 1989, 1990 • postać: Lecha Kaczyńskiego, Andrzeja Wajdy, Tomasza Sarneckiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: demontaż systemu komunistycznego, prezydent z łaski „Solidarności”, koalicja „Solidarności” z ZSL i SD, transformacja ustrojowa, nowelizacja konstytucji PRL, Rzeczpospolita Polska, ustawa o reformie samorządowej, radykalna reforma gospodarcza, Międzynarodowy Fundusz Walutowy, odtworzenie gospodarki rynkowej, terapia szokowa, spadek realnych dochodów, bankructwa zakładów pracy, prywatyzacja, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Jane Fondy, Steviego Wondera <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego porozumienia Okrągłego Stołu do dziś budzą kontrowersje wśród części społeczeństwa polskiego • wyjaśnić, dlaczego plakat Tomasza Sarneckiego uznano za jeden z symboli wyborów czerwcowych 1989 r. • rozstrzygnąć, czy wybór generała Wojciecha Jaruzelskiego na prezydenta PRL wzmacniał czy osłabiał wpływy komunistów w kraju; odpowiedź uzasadnić • ocenić wpływ obrad Okrągłego Stołu na losy Polski • ocenić gospodarcze i społeczne koszty planu Balcerowicza • scharakteryzować realia życia

			<ul style="list-style-type: none"> omówić wyniki wyborów do sejmu „kontraktowego” 	<p>wzrost bezrobocia, spadek wartości pieniądza, modernizacja gospodarki, likwidacja PZPR</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić zmiany w konstytucji wprowadzone na mocy jej nowelizacji w 1989 r. omówić pierwsze reformy rządu Mazowieckiego i ocenić ich skutki dla państwa wymienić kompetencje prezydenta PRL wyjaśnić, jak doszło do wyboru generała Wojciecha Jaruzelskiego na prezydenta 	<p>codziennego w PRL lat. 80.</p>
<p>Kultura w epoce PRL (rozd. 29)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1980 postacie: Tadeusza Różewicza, Wisławy Szymborskiej, Zbigniewa Herberta, Witolda Gombrowicza, Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Czesława Miłosza, Andrzeja Wajdy, Romana Polańskiego, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1964 postacie: Antoniego Słonimskiego, Marka Hłaski, Sławomira Mrożka, Stefana Kisielewskiego, Jerzego Andrzejewskiego, Jerzego Hoffmana <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1956 postacie: Kazimierza Brandysa, Jarosława Iwaszkiewicza, Tadeusza Konwickiego, Jerzego Kawalerowicza, Andrzeja Munka, Wojciecha Jerzego Hasa, Sylwestra Chęcińskiego, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1974, 1976 postacie: Marka Nowakowskiego, Tadeusza Kantora, Jerzego Grotowskiego, Krzysztofa Pendereckiego, Krzysztofa Komedy, Adama Makowicza, Tomasza Stańki, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Eryka Lipińskiego, Andrzeja Pągowskiego, Henryka Tomaszewskiego, Waldemara Świerzego, Marka Grechuty, Zbigniewa Wodeckiego, Ewy Demarczyk, Antoniego Piechniczka

	<p>Janusza Gajosa, Jerzego Skolimowskiego, Daniela Olbrychskiego,</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Literacka Nagroda Nobla, drugi obieg <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić Polaków, którzy otrzymali Literacką Nagrodę Nobla podać przykłady filmów wyreżyserowanych przez Andrzeja Wajdę w okresie PRL 	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: mecenat państwa, cenzura, list otwarty, List 34, „Kultura”, Związek Literatów Polskich, Telewizja Polska (TVP), treści propagandowe <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić postulaty zawarte w Liście 34 wymienić wybitnych przedstawicieli polskiej literatury w okresie PRL oraz podać przykłady ich twórczości przedstawić najważniejsze dokonania w dziedzinie kultury w okresie PRL 	<p>Stanisława Barei, Aleksandra Forda, Andrzeja Żuławskiego, Krzysztofa Zanussiego, Krzysztofa Kieślowskiego, Juliusza Machulskiego, Agnieszki Holland, Maryli Rodowicz, Wojciecha Młynarskiego</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: polska szkoła filmowa, Lwy Gdańskie, nominacja do Oscara, kino moralnego niepokoju, nonkonformizm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić wpływ państwa na kulturę w okresie PRL wymienić dziedziny, w których polscy twórcy osiągnęli sukcesy poza granicami kraju podać przykłady polskich komedii filmowych realizowanych w PRL oraz wymienić ich twórców podać dominujące wątki w tematyce filmów realizowanych 	<p>Zbigniewa Namysłowskiego</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Teatr Cricot 2, Teatr Laboratorium, seriale telewizyjne, Festiwal Polskiej Piosenki w Opolu, Międzynarodowy festiwal Piosenki w Sopocie, Jazz Jamboree, festiwal w Jarocinie – Ogólnopolski Przegląd Muzyki Młodej Generacji <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić rozwój teatru awangardowego w PRL wytłumaczyć, jaką rolę w czasach PRL odgrywał sport wymienić dziedziny, w których polscy twórcy osiągnęli sukcesy poza granicami kraju omówić rozwój kultury masowej w okresie PRL 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: polska szkoła plakatu, Festiwal Piosenki Żołnierskiej w Kołobrzegu, Festiwal Piosenki Radzieckiej w Zielonej Górze <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, czym dla młodych ludzi był festiwal w Jarocinie wyjaśnić, dlaczego władze PRL godziły się na rozwój nurtów awangardowych i alternatywnych wyjaśnić, na czym polegał ponadczasowy fenomen kulturowy serialu <i>Cztery pancerni i pies</i> wyjaśnić, na czym polegał fenomen popularności filmu <i>Potop</i> wyjaśnić, dlaczego sfilmowanie <i>Ogniem i mieczem</i> nie było możliwe w PRL wyjaśnić, dlaczego rok 1956 był przełomem w rozwoju polskiej kultury w okresie PRL wymienić zespoły muzyczne z okresu PRL: big-beatowe,
--	--	---	---	--	--

			<p>w latach 50. i 60. oraz przykłady ich realizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady filmów nurtu kina moralnego niepokoju oraz ich twórców 		<p>rockandrollowe, rockowe</p>
--	--	--	--	--	------------------------------------

Polska i świat w XX–XXI w.

<p>Jesień Narodów i rozpad ZSRS (rozdz. 30)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1989, 1990, 1991 • postacie: Leonida Breżniewa, Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Jesień Narodów, zjednoczenie Niemiec, likwidacja ZSRS, Układ Warszawski, Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie państwa, do których odnosi się termin Jesień Narodów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1985, 1986 • postać: Borysa Jelcyna <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: détente, epoka zastoju, interwencja zbrojna, pierestrojka, katastrofa w elektrowni jądrowej w Czarnobylu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować politykę pierestrojki i jej wpływ na sytuację wewnętrzną, międzynarodową i społeczno-gospodarczą w ZSRS • wyjaśnić, z czego mógł wynikać stosunek części Rosjan do reform Gorbaczowa • scharakteryzować międzynarodową politykę administracji Ronalda Reagana 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: VI 1989, XI 1989, XII 1989, X 1990 • postacie: Károlya Grósz, Józsefa Antalla, Václava Havla, Nicolae Ceaușescu, Teodora Žiwkowa, Helmuta Kohla <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: zburzenie muru berlińskiego, konferencja 2+4, kanclerz, dążenia niepodległościowe, Memento Park, Trójkątny Stół, Karta 77, aksamitna rewolucja, Forum Obywatelskie, całkowicie demokratyczne wybory, antagonizm czesko-słowacki, „wojna o myśl”, republika federacyjna, przewrót, parodia procesu sądowego, zwycięstwo postkomunistów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić proces zjednoczenia Niemiec • scharakteryzować proces upadku komunizmu na Węgrzech 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: XII 1991, I 1993 • postacie: Giennadija Janajewa, Aleksandra Łukaszenki <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: aksamitny rozwój, zamach stanu, Komitet Stanu Wyjątkowego, pucz Janajewa, Wspólnota Niepodległych Państw, symboliczny koniec zimnej wojny, dążenia separatystyczne, autorytarny reżim, korupcja, oligarchowie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić, jak doszło do rozpadu Czechosłowacji • podać czynniki, które zdecydowały o porażce puczu Janajewa • scharakteryzować proces likwidacji ZSRS • wyjaśnić wpływ Jesieni Narodów na sytuację w Europie Środkowo-Wschodniej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Iona Iliescu, Żelu Żelewa, Krzysztofa Skubiszewskiego, Davida Černego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do zwycięstwa ugrupowań postkomunistycznych w Rumunii i Bułgarii • przedstawić drogę Ukrainy, Białorusi i państw bałtyckich do niepodległości • porównać proces upadku komunizmu w poszczególnych krajach Europy Środkowo-Wschodniej
---	---	--	---	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> • omówić znaczenie Karty 77 dla demokratycznych przemian w Czechosłowacji • omówić proces upadku komunizmu w Rumunii 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić cel utworzenia Memento Park w Budapeszcie • omówić znaczenie dla świata upadku muru berlińskiego 	
Współczesne konflikty zbrojne i zagrożenia dla świata (rozd. 31)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 11 IX 2001, II 2022 • postacie: Osamy bin Ladena, Władimira Putina <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rozpad Jugosławii, atak terrorystyczny na World Trade Center, Al-Kaida, agresja Rosji na Ukrainę <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przyczyny rozpadu Jugosławii • podać przyczyny ataku na WTC 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: VI 1991, 1992–1995 • postać: Josipa Broza-Tito <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: proklamacja niepodległości Słowenii i Chorwacji, wojna domowa w Bośni i Hercegowinie, czystki etniczne, konflikty etniczne, konflikt o Kosowo <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić proces rozpadu Jugosławii • rozstrzygnąć, czy masakry dokonywane w trakcie wojny w byłej Jugosławii można uznać za zbrodnie przeciwko ludzkości • przedstawić los ludności cywilnej podczas wojny w byłej Jugosławii 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: VI 1989, 2001–2021, 2014 • postać: Denga Xiaopinga, Wiktora Janukowycza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: masakra na placu Tiananmen, rywalizacja chińsko-amerykańska, nowa zimna wojna, wojna w Afganistanie, Pentagon, talibowie, walka partyzancka, oligarchowie, rabunkowa prywatyzacja, północny Kaukaz, pierwsza wojna czeczeńska, druga wojna czeczeńska, Republika Czeczenii, prezydent Rosji, partia Jedna Rosja, agresja Rosji na Gruzję, Abchazja, Osetia Południowa, pomarańczowa rewolucja, Euromajdan, aneksja Krymu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 2003–2011, 2004–2005 • postacie: Saddama Husajna, Husniego Mubaraka, Muammara Kaddafiego, Baszara al-Asada, Wiktora Juszczenki <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: druga wojna w Iraku, koalicja antyterrorystyczna, strefy okupacyjne, arabska wiosna, światowy kryzys finansowy, globalizacja gospodarki, dominacja wielkich koncernów, korupcja, swobody demokratyczne, upadek autokratycznych reżimów, Bractwo Muzułmańskie, alawici, wojna domowa w Syrii, sunnici, Państwo Islamskie, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić najważniejsze kryzysy polityczne i społeczne na przełomie XX i XXI w. • omówić najważniejsze kryzysy ekonomiczne, na przełomie XX i XXI w. • rozstrzygnąć, czy sport jest narzędziem politycznym w rękach państw i wielkich koncernów przemysłowych oraz uzasadnić swoją odpowiedź • scharakteryzować największe zagrożenia dla współczesnego świata oraz podać ich przykłady

		<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaki wpływ na walkę ze współczesnym terroryzmem miały wydarzenia z 11 września 2001 r. • wyjaśnić, dlaczego dzień ataku na WTC można uznać za jeden z najczarniejszych w amerykańskiej historii 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić okoliczności, w których doszło do masakry na placu Tiananmen • wyjaśnić przyczyny rosnącego znaczenia Chin we współczesnym świecie • scharakteryzować procesy dezintegracyjne w Europie w latach 90. na przykładzie rozpadu Jugosławii • ocenić słuszność interwencji wojsk koalicji antyterrorystycznej w Afganistanie • przedstawić przyczyny Euromajdanu 	<p>fundamentaliści, szariat, kryzys migracyjny, republika doniecka, republika ługańska</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić kontrowersje, jakie wywołała egzekucja Saddama Husajna i ocenić ich zasadność • omówić sytuację na Bliskim Wschodzie i przedstawić propozycje międzynarodowe rozwiązania problemu uchodźców • wyjaśnić, w jaki sposób Rosja argumentowała konieczność interwencji w Czeczenii • omówić wpływ Rosji na destabilizację sytuacji w Europie Wschodniej 	
Transformacja ustrojowa i III Rzeczpospolita (rozd. 32)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: XII 1990, 1991, X 1992, IV 1997, 2000, 2005, IV 2010, 2015 • postaci: Lecha Wałęsy, Tadeusza Mazowieckiego, Jarosława Kaczyńskiego, Lecha Kaczyńskiego, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 2010 • postaci: Bronisława Komorowskiego, Ewy Kopacz, Leszka Millera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wojna na górze, Sojusz Lewicy 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1999 • postaci: Jerzego Buzka, Waldemara Pawlaka, Włodzimierza Cimoszewicza, Hanny Suchockiej, Jana Olszewskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Andrzeja Leppera, Andrzeja Olechowskiego, Kazimierza Marcinkiewicza, Marka Belki, Jana Krzysztofa Bieleckiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Macieja Płażyńskiego, Mariana Krzaklewskiego, Józefa Oleksego, Stanisława Tymiańskiego <p>Uczeń rozumie:</p>

	<p>Andrzeja Dudy, Donalda Tuska, Aleksandra Kwaśniewskiego</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pierwsze powszechne wybory prezydenckie, dekomunizacja, wolne wybory parlamentarne, lustracja, wotum nieufności, inflacja, bezrobocie, mała konstytucja, ustrój prezydencki, przedterminowe wybory, postkomuniści, prywatyzacja, obóz postsolidarnościowy, konstytucja RP, rząd koalicyjny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić w kolejności chronologicznej premierów rządów w latach 1989–2015 • wymienić w kolejności chronologicznej prezydentów III RP • opisać ustrój Polski w świetle małej konstytucji z 1992 r. 	<p>Demokratycznej (SLD), drugie powszechne wybory prezydenckie, reformy wolnorynkowe, koniunktura gospodarcza, Zgromadzenie Narodowe, konstruktywne wotum nieufności, referendum zatwierdzające ustawę zasadniczą, Akcja Wyborcza „Solidarność” (AWS), kryzys ekonomiczny, rozpad koalicji, Prawo i Sprawiedliwość (PiS), trzecie powszechne wybory prezydenckie, Platforma Obywatelska (PO)</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co miało wpływ na sukces wyborczy Aleksandra Kwaśniewskiego w 1995 r. • wyjaśnić, dlaczego AWS apelowała o odrzucenie konstytucji w referendum z 1997 r. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: cztery reformy rządu Jerzego Buzka, reforma podziału administracyjnego kraju, nowa organizacja publicznej służby zdrowia, reforma emerytalna, reforma oświaty, prezydent Warszawy, hasło budowy IV Rzeczypospolitej, Centralne Biuro Antykorupcyjne (CBA), gazoport w Świnoujściu, Instytut Pamięci Narodowej, lustracja, przedterminowe wybory, armia zawodowa, katastrofa rządowego samolotu pod Smoleńskiem, przewodniczący Rady Europejskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności upadku rządu Jana Olszewskiego • wyjaśnić, dlaczego doszło do upadku rządu Hanny Suchockiej • omówić cztery wielkie reformy rządu Jerzego Buzka • omówić kontrowersje dotyczące problemu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: afera Rywina, Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe (ZChN), Bezpartyjny Blok Wspierania Reform (BBWR), Porozumienie Centrum (PC), Kongres Liberalno-Demokratyczny (KLD), Unia Demokratyczna, sojusz SLD–UP <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać polską scenę polityczną po 1989 r. • opisać przemiany ustrojowe w latach 1989–1997 • omówić przebieg kampanii prezydenckiej w 2005 r. • scharakteryzować główne spory polityczne o kształt wolnej Polski • porównać rozwiązanie kwestii dekomunizacji w Polsce, Czechosłowacji i Niemczech • scharakteryzować przemiany w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Samoobrona, Liga Polskich Rodzin (LPR) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Stanisław Tymiński uzyskał tak duże poparcie w wyborach prezydenckich 1990 r. • ocenić działania prezydenta Lecha Wałęsy mające na celu wzmocnienie pozycji prezydenta w państwie • ocenić działania podejmowane przez Samoobronę na przełomie XX i XXI w. • rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że protesty wywołane kwestiami światopoglądowymi miały wpływ na upadek pierwszego rządu PiS; odpowiedź uzasadnić • ocenić społeczne koszty transformacji po 1989 r. • ocenić proces transformacji społecznej i gospodarczej w Polsce
--	--	---	---	---	---

			dekomunizacji w Polsce	w drugiej dekadzie XXI w. ze szczególnym uwzględnieniem takich problemów, jak: kryzys demograficzny, transformacja energetyczna, zmiany klimatyczne, zachowanie tożsamości kulturowej	
Polska droga do NATO i Unii Europejskiej (rozdz. 33)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1999, 2004 • postaci: Tadeusza Mazowieckiego, Lecha Wałęsy, Helmuta Kohla, Billa Clintona, Bronisława Geremka, George'a Busha, Lecha Kaczyńskiego • okoliczności przystąpienia Polski do NATO • okoliczności przystąpienia Polski do Unii Europejskiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wstąpienie Polski do NATO, wstąpienie Polski do Unii Europejskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić znaczenie przystąpienia Polski do 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1990, 1991 • postaci: Jana Olszewskiego, Hanny Suchockiej, Aleksandra Kwaśniewskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: układ o stowarzyszeniu ze Wspólnotami Europejskimi, układ graniczny Polski ze zjednoczonymi Niemcami, traktat o dobrym sąsiedztwie, redukcja zadłużenia, wierzyciele, negocjacje związane z członkostwem Polski w NATO, traktat akcesyjny, obszary zapalne, kwestie sporne, impas <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1991, 1993, 1994, 1997 • postaci: Jana Krzysztofa Bieleckiego, Leszka Millera, Włodzimierza Cimoszewicza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Grupa Wyszehradzka, deklaracja o współpracy między Polską, Czechami, Słowacją i Węgrami, współpraca regionalna, Środkowoeuropejskie Porozumienie o Wolnym Handlu (CEFTA), program Partnerstwo dla Pokoju, protokoły akcesyjne, dokumenty ratyfikujące członkostwo Polski w NATO 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 2003, 2005, 2008, 2019 • postaci: Gerharda Schrödera, Władimira Putina, Wiktora Juszczenki, Leonida Kuczmy, Valdasą Adamkusa, Javiera Solana, Nicolasa Sarkozy'ego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: referendum w sprawie akcesji Polski do UE, wsparcie dla amerykańskiej interwencji w Iraku, proamerykański kurs, gazociąg Nord Stream, presja energetyczna, traktat o przyjaznych stosunkach między Polską i Litwą, wojna rosyjsko-gruzińska, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać polską politykę zagraniczną po 1989 r. • ocenić współpracę regionalną Polski na przykładzie Grupy Wyszehradzkiej • scharakteryzować stosunki Polski z sąsiadami po 1989 r. • wymienić premierów polskich rządów działających na rzecz przystąpienia Polski do NATO • wyjaśnić, dlaczego przeciwnicy przystąpienia Polski do Unii Europejskiej często przywoływali wątki historyczne w czasie kampanii przed referendum akcesyjnym

	<p>NATO i Unii Europejskiej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować stosunki polsko-niemieckie po 1989 r. • wyjaśnić, dlaczego spotkanie polskiego premiera z niemieckim kanclerzem w Krzyżowej w 1991 r. uznano za symboliczne pojednanie • wymienić cele, które przyświecały autorom polsko-niemieckiego traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy • wyjaśnić przyczyny krytyki zawartego w 1991 r. traktatu polsko-niemieckiego • wyjaśnić okoliczności, w których osiągnięto redukcję polskiego zadłużenia o 50% 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności opuszczenia Polski przez ostatnie stacjonujące w kraju oddziały żołnierzy sowieckich • wyjaśnić symboliczne znaczenie daty opuszczenia Polski przez Armię Czerwoną • wyjaśnić okoliczności powstania i cele działania Grupy Wyszehradzkiej • wyjaśnić znaczenie przystąpienia Polski do programu Partnerstwo dla Pokoju • przedstawić drogę Polski do NATO • wymienić zagrożenia, które widziała Rosja w polskim członkostwie w NATO 	<p>wyjazd do Tbilisi zorganizowany przez prezydenta Lecha Kaczyńskiego, wizy do USA</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie kwestie były najtrudniejsze w czasie negocjacji dotyczących przystąpienia Polski do Unii Europejskiej • omówić wyniki referendum w sprawie akcesji Polski do Unii Europejskiej • omówić znaczenie wizyty prezydenta George'a Busha w Polsce • wskazać na mapie państwa, które po 1993 r. przystąpiły do NATO i Unii Europejskiej • wyjaśnić, dlaczego budowa gazociągu Nord Stream wywołała zaniepokojenie w Polsce • przedstawić rolę Polski w procesie zmian demokratycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić proces rozszerzania się NATO i Unii Europejskiej • wyjaśnić, dlaczego prezydent Aleksander Kwaśniewski zadeklarował wysłanie żołnierzy polskich do Iraku • scharakteryzować polską politykę zagraniczną wobec Ukrainy po 1989 r. • scharakteryzować polską politykę zagraniczną wobec państw bałtyckich po 1989 r. • omówić fundamenty polskiej polityki zagranicznej w okresie prezydentury Lecha Kaczyńskiego i ich realizację
--	---------------------------------	---	--	--	---

				zachodzących w Ukrainie	
--	--	--	--	----------------------------	--